УзССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 80 (8. 278) ◆ 1993 йил 6 май, пайшанба ◆ Нархи 5 сўм

«КАТТА ОҒА» БЎЛМАСЛИГИ КЕРАК

Германия Федератив Республикасида чиқадиган «Франкфуртер альгемайне» газетасининг шу йил 30 апрель сонида газета мухбири Георг Пауль Хефтнинг Ўзбекистон Президенти билан суҳбати босилиб чиқди. Қуйида шу суҳбат матнининг таржимасини эълон қиламиз.

БОНН, 29 апрель. Ўзбекистон Президентининг ГФРга ташрифидан бош мақсад немисларни ўз мамлакати билан таништиришдан иборат. Чунки у «очиғини айтсам, биз сизлар ҳақингизда биз тўғримизда билганингиздан кўпроқ биламиз», деди. Ўзбекистон Президенти Каримов янги босқичга кўтарилди, у Федераль Президент Вайцзеккер жаноблари билан учрашди, Федераль Канцлер Коль жанобларининг ҳурматига сазовор бўлди. Олинаётган маълумотларга қараганда Ўзбекистон Президенти билан музокара осон кўчмасди, шу сабабли Федераль ҳукумат уни таклиф қилишдан олдин узоқ вақт иккиланди. Ниҳоят, Ташқи иқтисодий ҳамкорлик вазири Шпрангернинг тутган йўли устун бўлиб чиқди, у МДҲ ва Жанубий Осиё давлатларининг, ислом дунёсининг муаммоларига кўпроқ эътибор беришга чақирган эди.

Бир вақтлар ўз мамлакатида коммунистик партия раҳбари бўлган Каримов 1991 йилда Президент этиб сайланган, қаттиққўл ҳукмдор деб ном чиқарган; унинг мамлакатида мухолифатнинг мадори йўқ. Айни пайтда у том маънода демократ бўлишда ҳеч қандай ҷиддият йўқ, деб ҳисоблайди. Таъсир доираси жўғрофий ва замон чегараларидан ҳам ташқарига чиққан Аденауэр ва Эрхардни у намуна олса арзийдиган кишилар қаторига қўяди. «Мен Германия, унинг имкониятлари тўғрисида кўп ўқиганман, — деди Каримов газетамиз мухбири билан суҳбатда. — Собиқ Совет Иттифоқи таркибида бўлган вақтимизда биз тўғримизда ҳеч ким ҳеч нарса билмас эди». Ўзбекларнинг мақсади ва муддаоси нима, деган савол ҳеч қачон қўйилган эмас. Мана энди Ўзбекистон бир ярим йилдан буён мустақилдир.

Каримов босиқлик билан суҳбатлашар экан бундай деди: «Собиқ Иттифоқнинг барча республикаларини эзиб ташлаган оғир иқтисодий танглик бизда ҳам жуда яққол сезилмоқда». Лекин Каримов қисқа муддатли ёрдам, тезда бериладиган қарз изламаётганини, унинг учун узоқ муддатли ҳамкорлик заминини ҳозирлаш муҳимлигини таъкидлади. Президентнинг шу сўзлари туфайли энди бутун Германияда унинг мамлакатини яхши билиб олишди.

«Бизнинг мақсадимиз Германия орқали Европага чиқиб олишдир». Каримов асримизнинг дастлабки 10 йилликларида ўзбек зиёлиларининг немис маданиятини афзал билганликлари ҳақида сўзлади. «Лекин Сталин бу алоқаларни барбод қилди», — деди у ва сўнгра у кутаётган ёрдами фақат моддий ёрдамгина бўлмаслиги кераклигини таъкидлади. «Гап янги ҳуқуқий негизни барпо этишда бизга ёрдам бериш тўғрисида бормоқда», Янги ҳуқуқий ғояни бир кун ичида амалга ошириб бўлмайди, деди Каримов ўйчанлик билан ва одамларнинг руҳиятини ўзгартириш зарурлигини энг асосий қийинчилик деб атаб, буни ГДР мисолида кўрсатди.

Меҳнатга рағбатлантирувчи сабабларни ўзгартириш айниқса кўп вақтни талаб қилади. Коммунистик тизим неъматларни марказлаштирилган тартибда тақсимлашга одатланиб қолган одамлар авлодини тарбиялаб етиштирди. Каримов олдинги тузумга ана шундай айб қўяди, бироқ ўша тузумда Каримовнинг ўзи масъулиятли юксак лавозимни эгаллаб турган эди. «Бу ҳол одамларимизни бузди, улар ҳамма нарсани давлат беради, деб кутиб ўтирадиган бўлиб қолишди», Вазиятни ўзгартириш учун дастурларнинг ўзи етарли эмас, бунинг учун одамларни ўқитишни йўлга қўйиш керак, — «айни шу ишда биз Германиянинг ёрдамига умид қилмоқдамиз».

Умуман немис модели мақбул бўладими ёки аҳоли орасида анъанавий исломни қўмсаш кучлими? «Менимча бизнинг аҳволимизда яккаланиб қолиш энг катта хавфдир», — деди Каримов. Ўзбекистонда ҳар қандай ақидапарастлик, бу Эрондан келтирилган ислом ақидапарастлигими ёки айрим тескаричилар орзу қилаётган коммунистик ақидапарастликми — унинг ҳар қандай турини Каримов ана шундай хавф деб билади.

«Биз яккаланишдан холи бўлмоқчимиз, биз чегараларимиздан ташқарига чиқишни хоҳлаймиз», — деди Президент. «Аслини олганда бизда жаҳон маърифатига етиб олишнинг атиги битта тез усули бор — қанча кўп ёшларимиз ташқи дунё билан танишсалар, биз янги тафаккурни шу қадар тезроқ эгаллаймиз, Осиё ва Америка миллатларини бирлаштирувчи умумбашарий қадриятларга шу қадар тезроқ етиб борамиз».

Каримовнинг фикрича, Ўзбекистон худди шу йўл билан жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси, ҳамда жаҳон иқтисодиётига яна бир омил бўла олади. Бу ишда Германия кўрсатадиган ёрдам Бонида сармояларни ҳимоя қилиш ва рағбатлантириш тўғрисидаги шартномани, маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битимни имзолаш чоғидаёқ намоён бўлди. Ташқи иқтисодий ҳамкорлик федерал вазирлиги маслаҳат билан ёрдам бериш тўғрисида ҳам Тошкент билан шартнома тузди. Бу шартнома ҳам бир-бирларига мутахассисларни ва олимларни юбориш ишига хизмат қилади.

Каримов ўз мамлакатининг Мовароуннаҳр давридаги қадимий маданияти ҳақида завқланиб сўзлар экан, Ўзбекистон Европа билан мулоқот ўрнатиш учун Россиядан кўприк сифатида фойдаланишни хоҳлайдими, деган саволга бундай жавоб қилади: «Биз Россияни ҳурмат қиламиз ва у билан минглаб ришталар билан боғланганмиз, лекин Европа билан муносабатларни ўзимиз мустақил равишда йўлга қўямиз. Ўтмишимиз тўғрисида ўз тасаввуримиз бор, келажагимиз тўғрисида ҳам бизнинг ўз тасаввуримиз мавжуд». Ўзбекистон воситачиларга муҳтож эмас, дейди Каримов ишонч билан.

Марказий Осиё Президентлари орасидаги энг кучли Президент МДҲнинг 5 Республикаси (бу Республикалар орасида яна шу Ўзбекистон энг қудратли республика) ҳамкорлиги тўғрисида қандай концепцияга эга?

Каримов шу Республикаларни боғлаб турган ришталарни одамларининг руҳиятига қараб санаб ўтади. Унинг сўзларига қараганда, давлатлар мустақил бўлиб қолишлари лозим, лекин улар тангликдан биргаликда — ягона ҳамдўстликда туриб чиқиб олишлари лозим. Бундай ҳамдўстликда ҳеч қандай «Катта оға» бўлмайди, Совет Иттифоқида Россия ана шундай «оға» эди. «Бинобарин ҳеч қандай диктатура ҳам бўлмайди», — деб илова қилади Каримов.

Ўзбекистон қачонгача МДҲ аъзоси бўлиши мумкин? Каримовнинг сўзларига қараганда, бундай тусдаги ҳамдўстлик ўтиш даврини батартиб равишда кечиш учун озми-кўпми зарур. СССР парчаланиб кетгандан сўнг МДҲ «Югославия варианти»дан қутилиб қолди. Президентнинг фикрича, МДҲ давлатлари ўртадаги алоқаларни мустаҳкамлашлари керак, лекин Россиядаги тескари тамойиллар анчагина ташвиш уйғотмоқда.

Россиядаги ана шу тамойиллар устун келса, Ўзбекистон ўзини ҳимоя қила оладими? Шундай сиёсий кайфият мавжуд, деб таъкидлайди Каримов. Эҳтимол тутилган реакцион тўнтаришни «бизнинг мустақиллигимизга бевосита хавф», деб таърифлайди. «Биз ўзимизни ҳимоя қила оламизми ёки йўқми — бу жаҳон ҳамжамиятига, шу жумладан Германияга ҳам боғлиқ», — деб қатъият билан таъкидлайди у.

Каримов «инсон ҳуқуқи ҳимоячиси» Пўлатов тўғрисидаги саволга босиқлик билан жавоб қайтаради. Халқаро афкор омманинг норозилигидан сўнг Ўзбекистон ҳукумати уни озодликка чиқарган эди: «нима билан шуғулланаётганини билмайман. У Москвада ўқийди. Докторантурадами ё аспирантурадами таълим олади». Бу ўринда шундай хулоса чиқариш мумкин. Мухолифатга ҳаддан ташқари кўп эътибор бериб, шу йўл билан унинг «обрўси»ни ошириш нотўғри. Ҳукумат ўз ҳаракатлари билан Пўлатовга обрў келтирди, энди бундай иш бўлмайди.

(«Франкфуртер альгемайне» газетасининг 1993 йил 30 апрель сонидан).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ ПОЙТАХТ МЕҲНАТКАШЛАРИ, БАРЧА АҲОЛИСИГА МУРОЖААТИ

Қадрли тошкентликлар!

Биз — Тошкент шаҳри фаоллари йиғилишининг қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларида баён этилган фикрларни якдиллик билан маъқуллаймиз ва қизғин қўллаб-қувватлаймиз. Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлаш, ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш, иқтисодий ислоҳотларни изчил амалга ошириш, ҳамма жойда ижтимоий адолатга қатъий риоя этиш, бозор муносабатларига ўтиш даврида кам таъминланган фуқароларни ҳимоя қилиш тўғрисидаги кўрсатмалари барча тошкентликлар учун дастуриламал бўлиб қолди. Биз Республикамизнинг барча халқлари қатори, айниқса Президентимизнинг бевосита ташаббуси ва раҳбарлиги остида юртимизда тинчлик, тартиб ўрнатиш, қонунбузарликларга, уюшган жиноятчиликка қарши аёвсиз кураш олиб бориш юзасидан кўрилаётган амалий чоралардан ғоят мамнунмиз.

Жойларда юз берган жиддий камчилик ва нуқсонлар биз учун ҳам катта сабоқ бўлди. Бундан тегишли хулосалар чиқарган ҳолда шаҳарда ҳам мавжуд турли камчилик ва суиистеъмоллик ҳолларига қатъий баҳо бердик, улар такрорланишига йўл қўймаслик учун ҳамма зарур чораларни кўряпмиз.

Шаҳар фаоллари бутун тошкентликлар номидан биз республикамиз ҳукумати олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатни амалий бунёдкорлик ишлари билан кенг қўллаб-қувватлашга ишонтирамиз. Ўзбекистон Республикаси пойтахти меҳнаткашлари, барча аҳолиси давлатимизни гуллаб-яшнатиш, халқимиз фаровонлигини ошириш, юртимиз жаҳоннинг энг илғор мамлакатлари қаторидан ўрин олиши учун олиб бораётган олижаноб ва ўта масъулиятли ишлар рўёбга чиқиши учун Президентимиз атрофида метиндек жипслашишларига ишонтирадилар. Бу улкан режаларни амалга ошириш учун тошкентликлар куч-ғайратлари, билим ва тажрибалари, истеъдод ва маҳоратларини аямасликларига аминмиз.

МУРОЖААТ ТОШКЕНТ ШАҲАР ФАОЛЛАРИНИНГ 1993 ЙИЛ 4 МАЙДАГИ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ТАРТИБ-ИНТИЗОМНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК, ХОДИМЛАР МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК

Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилишидан

4 май куни Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков «Тошкент шаҳар маҳаллий ҳокимият идораларининг Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларида баён этилган фикрлардан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

— Сизлар Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг халқ депутатлари Сурхондарё ва Жиззах вилоятлари Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларидан ва уларда кўтарилган масалалардан яхши танишсизлар, деган фикрдаман, — деди маърузачи. — Вазиятга холисона баҳо берадиган бўлсак, бу масалаларнинг кўпчилиги шаҳримиз учун ҳам долзарбдир.

Ўзбекистон Республикаси турли минтақаларининг иқтисодиёти ва ижтимоий-сиёсий ҳаётида рўй бераётган реал жараёнлар бир-бирига жуда ўхшаш. Бу табиийдир. Бироқ шаҳарда мавжуд бўлган муаммоларга биз масъулмиз. Уларни сиз билан биргаликда ҳал этишимиз керак. Энг аввало ҳар бир киши ўзига юклатилган вазифаларга тўла масъулият билан ёндашиши керак. Ҳар бир киши ўз корхонаси, тумани ёки маҳалласидаги аҳволни яхшилашга имкони борича ёрдам кўрсатиши лозим. Ҳар биримиз топширилган ишга худди шундай ёндашадиган бўлсак, шаҳарда зарур тартиб ва турмуш даражаси таъминланади.

Шаҳар ҳокимияти раҳбарияти бирон-бир жиддий қарор қабул қилиш, у ёки бу тадбирни амалга оширишдан аввал сиздар билан фикрлашиши, сизларнинг таклиф ва мулоҳазаларингизни ҳисобга олишини яхши биласизлар.

Тўпланган муаммолар, йўл қўйилган камчиликларни яшириб ўтиришга ҳожат йўқ. Шу сабабли бугун биз шаҳар фаоллари билан қайси масалаларни изчиллик билан ҳал этиш тўғрисида маслаҳатлашиб олмоқчимиз.

Ижроия ҳокимият идоралари, хўжалик раҳбарларининг вазифаларига тўхталмоқчиман.

Шаҳар аҳолиси биздан қуруқ гапни, аҳволни қайд этишни эмас, балки шаҳар хўжалигини бошқаришни ташкил этиш, бозорни маҳсулотлар, моллар ва хизматлар билан тўлдириш масалаларида аниқ, қатъий ҳаракатларни, турли қонунбузарликлар, порахўрлик, шаҳар халқ хўжалиги барча соҳаларидаги камчиликлар ва жиноятларга қарши курашда самарали иш олиб боришни талаб этмоқда.

Шаҳарда қудратли саноат қуввати, малакали ишчилар бўлгани ҳолда шаҳар аҳолиси эҳтиёжларини, шу жумладан кундалик зарур моллар билан тўла таъминлай олмаётганлигимиз ҳоли билан муроса қилиб бўлмайди. Шу йилнинг биринчи чорагида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 1992 йилнинг биринчи чорагига нисбатан 6,8 фоизга камайди. Ҳали ҳам кўпгина моллар ва маҳсулотлар шаҳарга четдан келтирилмоқда. Айни пайтда эса бизда мавжуд қувватлардан тўла фойдаланилмаяпти.

Шаҳар ҳокимиятининг тегишли бўлинмалари раҳбарлари ва туманларнинг ҳокимлари саноат корхоналарига раҳбарлик қилишда ҳали ҳам ўз масъулиятларини тушунмаяптилар. Улар ишлаб чиқаришни ривожлантиришга зарур даражада амалий ёрдам кўрсатмаяпти. Бунинг оқибатида Акмал Икромов тумани саноати ишлаб чиқариш ҳажмини 18 фоиздан кўпроққа, Миробод тумани эса 10 фоизга яқин камайтириб юборди.

Йилнинг ўтган чорагида шаҳардаги 72 та корхона ва бирлашмада меҳнат унумдорлиги пасайиб кетди. Фақат шу сабабга кўра уч миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот кам ишлаб чиқарилди. Бунинг 1 миллиард сўмликдан кўпроғи Миробод тумани ҳиссасига, деярли бешдан бир қисми эса Ҳамза тумани улушига тўғри келади. Ушбу туманларнинг ҳокимлари иқтисодиётни ривожлантиришга уларнинг таъсир услуби давр талабига нақадар мос тушаётганлиги тўғрисида ўйлаб кўришлари вақти келмадимикин?

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ «ЎЗОЗИҚОВҚАТСАНОАТ» КОНЦЕРНИНИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК КОНЦЕРНИГА АЙЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Бозор муносабатларига ўтиш шароитида озиқ-овқат саноати корхоналарининг иқтисодий мустақиллигини ошириш, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтиришда уларнинг ташаббускорлиги ва тадбиркорлигини ривожлантириш, шунингдек республика аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни янада яхшилаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги озиқ-овқат саноати «Ўзозиқовқатсаноат» концерни таркибига кирувчи бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг концерни Ўзбекистон озиқ-овқат саноати «Ўзозиқовқатсаноат» давлат-акционерлик концернига айлантириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, «Ўзозиқовқатсаноат» давлат-акционерлик концерни:

тармоқни ишлаб чиқариш жиҳатидан ва илмий-техникавий ривожлантириш соҳасида ягона сиёсатни ишлаб чиқиш ва амалга оширишни, корхоналар ҳамда таркибий бўлинмаларнинг молиявий, инвестиция ва ташқи иқтисодий фаолияти, жумладан, вазирликлар ва идоралар билан ўзаро муносабатлар, давлат эҳтиёжлари учун топшириқларни бажариш, марказлаштирилган тартибда ажратиладиган моддий-техника ресурслари ва капитал маблағларни тақсимлаш масалалари мувофиқлаштирилишини таъминлайди;

барча мулкчилик шаклидаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотларни, шунингдек тармоқни ривожлантиришдан манфаатдор бўлган бошқа юридик шахсларни акциядорлик принциплари асосида бирлаштиради;

юридик шахс ҳисобланади ва ўз фаолиятини амалдаги қонунлар ҳамда концернинг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган устави асосида ташкил этади;

амалий ишида Ўзбекистон Республикасининг қишлоқ хўжалик вазирлиги билан яқиндан ҳамкорлик қилади, тармоқни ривожлантиришга оид истиқболдаги вазифалар масалалари хусусидаги фаолиятини эса вазирлик билан мувофиқлаштиради.

3. «Ўзозиқовқатсаноат» давлат-акционерлик концерни фаолиятининг асосий вазифалари ва йўналишлари қуйидагилардан иборат қилиб белгилансин:

тармоқни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг узоқ муддатли, истиқбол режаларини, аниқ мақсадга қаратилган илмий-техникавий дастурларини ишлаб чиқиш, сармоялар соҳасида ягона стратегияни амалга ошириш;

озиқ-овқат тармоғи иншоотлари кенгайтирилишини, қайта қурилиши ва техника билан қайта қуроллантирилишини таъминлаш, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг меъёрий ва технологик тартиб-қоидаларини ишлаб чиқиш;

концернга кирувчи корхоналар ва ташкилотларнинг бозор муносабатларига ўтишида, уларни ижара, жамоа, акционерлик ҳамда бошқа ташкилий-ҳуқуқий шаклларга айлантиришда ёрдам бериш;

озиқ-овқат маҳсулотлари бозорининг коньюнктурасини ўрганиш, фирма савдосини ривожлантириш, хорижий шериклар билан савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни янада ривожлантириш ҳамда такомиллаштириш борасидаги чора-тадбирларни амалга ошириш.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 20 кун муддат ичида Ўзбекистон озиқ-овқат саноати «Ўзозиқовқатсаноат» давлат-акционерлик концернини ташкил этиш ҳамда фаолиятига оид масалалар юзасидан қарор қабул қилиб, унинг тузилмаси ва уставини тасдиқласин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 5 май.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Бугун Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси ўз ишини бошлади. Кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг мажлисида сессия кун тартиби билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Мажлисда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов қатнашди.

● Кеча Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан сайланган Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари гуруҳлари вакилларининг кенгаши бўлди. Унда Республика Олий Кенгаши ўн иккинчи сессияси кун тартибига тақдим этиладиган масалалар тўғрисида фикрлашиб олинди. Кенгашда Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди.

● 5 май куни Республика ташқи ишлар вазирлигида Ўзбекистон ва чет эл журналистлари билан учрашув бўлиб ўтди. Ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев Президент Ислом Каримов бошчилигидаги мамлакатимиз расмий делегациясининг Германияга сафари якунлари хусусида сўзлаб берди, журналистларнинг саволларига жавоблар қайтарди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Москвадаги Бразилия элчихонасида Ўзбекистон Республикаси ва Бразилия Республикаси ўртасида дипломатик алоқа ўрнатиш борасида ноталар алмашилинди.

● Кеча Қирғизистон Республикасининг Конституцияси қабул қилинди. 5 май бу мамлакатда миллий байрам — Конституция куни сифатида нишонланадиган бўлди.

● Россия прокуратураси мамлакат Олий судига «ГКЧП иши» бўйича айбланаётган, ҳозир озодликда бўлган А. Лукьянов, В. Крючков ҳамда 1 май куни Москвадаги намойишда иштирок этган улар шерикларини яна ҳибсга олиш юзасидан мурожаат этиш ниятида.

● Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов халқ таълими тизимини тубдан ўзгартиришни таклиф этди. Тайёрланган лойиҳага кўра ўқувчилар бошланғич мактаб тўрт синфини тугаллаганларидан сўнг истеъдодлилар ва ўртача қобилиятлилар гуруҳларига ажратиладилар. Ҳар икки гуруҳ ўқувчилари ҳам 16 ёшга тўлганларида фуқаро паспорти билан бирга мактаб аттестатини оладилар. Техникум ва ҳунар билим юртлари тугатилиб, ишчи мутахассисликлари пулли курсларда эгалланади. Олий ўқув юртларига имтиҳонлар бекор қилиниб, уларга туман танлов комиссиялари тавсиялари бўйича қабул қилинади. Олий мактабда ўқиш муддати тўрт йил бўлади.

● Америка Қўшма Штатлари давлат котиби Уоррен Кристофернинг Россияга ташрифи якунлари юзасидан матбуот учун хабарда «Россия билан АҚШ Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳбарлигида Боснияда тинчлик ўрнатиш учун ўз ҳарбий бўлинмаларини ажратишга тайёрликлари» маълум қилинди.

● Украина Бош вазири Леонид Кучма Германияга бу давлатдан иккинчи жаҳон урушидан сўнг Украинага олиб чиқиб кетилган 32 та санъат асарини қайтариб берди.

ХОРИЖДА

● Туркия Республикасининг Бош вазири Сулаймон Демирэл ўз номзодини мамлакат Президентлигига расмий равишда кўрсатди. Мамлакат Конституциясига кўра бу ерда Президент ўрни бўшаб қолган пайтдан 40 кундан кечиктирмай Туркия парламенти янги Президентни сайлаши керак.

● Сараево яқинида Босния ва Герцеговинадаги Серб республикасининг парламенти иш бошлади. Унинг аъзолари Югославиядаги можарони тинч йўл билан ҳал этиш юзасидан БМТ ишлаб чиққан режани ратификация қилиш-қилмасликни муҳокама этмоқдалар.

● АҚШ бундан 30 йил муқаддам Кубага нисбатан амалга оширган иқтисодий қамал бу орол давлати иқтисодиётига 40 миллиард доллардан кўпроқ зарар етказди.

● Женевада 46-жаҳон соғлиқни сақлаш ассамблеяси очилди.

● Сомалидаги кўп миллатли кучлар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти назорати остига ўтди. Бунгача улар Америка Қўшма Штатлари қўмондонлиги остида эди.

● Кеча Ғозида исроиллик аскарлар ва фаластинликлар ўртасида тўқнашувлар бўлиб ўтди. Бунинг оқибатида бир араб ҳалок бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ИЖОДКОР ЁШЛАРНИНГ «ИСТЕЪДОД» РЕСПУБЛИКА ЖАМҒАРМАСИНИ ТУЗИШ ҲАҚИДА

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳаларида истеъдодли ёшларни излаб топиш, уларнинг ижодий салоҳиятини ватанимиз мустақиллиги ва халқимиз маънавиятини мустаҳкамлаш, бойитишга йўналтириш, уларга ғамхўрлик қилишни замон талаблари даражасига етказиш мақсадида:

1. Ижодкор ёшларнинг «Истеъдод» республика жамғармаси тузилсин. Жамғарманинг асосий вазифалари этиб:

— мавжуд таълим-тарбия тизимларида махсус ўқув дастурларини мувофиқлаштиришда иштирок этиш;

— жойларда иқтидорли ёшларни турли мақбул шаклларда синов, танлов-кўриклар воситаларида аниқлашга алоҳида эътибор қаратиш;

— халқ ижодиёти ва амалий санъат турларини ривожлантиришда фаол қатнашиш;

— иқтидорли ёшларни рағбатлантириш ва камол топишлари учун зарур шарт-шароитлар яратишга кўмаклашиш,

— ёш ижодкорлар асарлари нашри, намойиши ва кенг тарғиб этишда ҳомийлик қилиш кабилар белгилансин.

2. Жамғарманинг молиявий, моддий-техникавий негизини яратиш ва мустаҳкамлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг заҳира жамғармасидан 250 миллион сўм пул ажратилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва барча вилоят ҳокимликлари, тегишли вазирлик ва ташкилотлар мазкур жамғарма фаолиятини маънавий ҳамда моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш чораларини кўрсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тегишли вазирликлар, ташкилотлар ва ижодий уюшмалар билан келишган ҳолда бир ой муддат ичида мазкур фармонни рўёбга чиқаришни ташкилий жиҳатдан таъминлаш учун қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 4 май.

ТОШКЕНТ ВА БЕРЛИН ШАҲАРЛАРИ БИРОДАРЛАШДИ

ЯҚИНДАГИНА Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовнинг Германия Федератив Республикасига расмий ташрифи бўлди. Республикамиз Президенти Бонида сўзлаган ўз нутқларида ушбу таклифдан кўзда тутилган ният мустаҳкам ва узоқ муддатли ўзаро ҳамкорлик пойдеворини қўйишдан иборат эканлигини таъкидлади. Иқтисодий, илмий ва маданий алоқаларни ривожлантириш борасида ҳукуматлараро битимлар имзоланди.

Шуни таъкидлаш керакки, бизнинг республикамизда туб миллат аҳолиси билан ёнма-ён бошқа миллатларнинг вакиллари, шу жумладан, немис миллатига мансуб фуқаролар ҳам ўзаро яхши қўшничилик алоқаларини ўрнатган ҳолда яшамоқдалар. Республикамизда 40 мингга яқин немислар истиқомат қилишмоқда.

Президентимиз бошчилигидаги расмий делегация таркибида Тошкент шаҳрининг Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков ҳам бор эди. Ўзбекистон Республикасининг пойтахти Тошкент ва Германия Федератив Республикасининг пойтахти Берлин бир битимга келиб, бtouродарлашдилар ва ўзаро фойдали ҳамкорликни ривожлантириш аҳду паймонида эканини изҳор этдилар. Икки давлат пойтахтларининг мунтазам равишда тажриба ва билимларни, айниқса транспорт бошқаруви, коммуникациялар, соғлиқни сақлаш ва маданият соҳасидаги тажрибаларини ўртоқлашишга қарор қилинди. Қабул қилинган қўшма баёнотда Тошкент билан Берлин ўзаро танишув сафарлари ва семинарларини ташкил этишга ва мунтазам равишда фикр алмашувларга келишишларига моликлик қилажакликлари айтилади.

Икки шаҳар ҳамкорлиги тўғрисидаги қўшма баёнотни Берлиннинг Ҳукмрон Бургомистри Эберхард Дипген ва Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков имзоладилар.

Шундай қилиб республикамиз пойтахти билан биродарлашган шаҳарлар сафига Германия Федератив Республикасининг пойтахти Берлин ҳам қўшилди.

ТАРТИБ-ИНТИЗОМНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК, ХОДИМЛАР МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Иқтисодий кўрсаткичлар қатор йўналишлар бўйича ишлаб чиқариш ҳажми тобора пасайиб бораётганлигидан далолат бераяпти. Бундан жойлардаги ижроия ҳокимият раҳбарлари республикамизда ўтказилаётган сиёсат моҳиятини ҳамиша ҳам тўғри тушунмаяптилар, деган тасаввур пайдо бўлади. Ҳа, биз хўжалик юритишнинг бозор услубига ўтаяпмиз. Ҳа, биз корхоналарга ташаббус кўрсатишда ҳамма эркинликларни беряпмиз, соғлом тадбиркорликни қўллаб-қувватлаяпмиз. Аммо бу жойлардаги ижроия ҳокимият иқтисодиёт муаммоларини ҳал этишдан ўзини четга олиш, моддий бойликлар ишлаб чиқариш жараёнини ўзибўларчиликка ташлаб қўйиш, деган маънони бермайди.

Маълумки, шаҳарда 11 мингтадан кўпроқ тадбиркорлик тузилмаси бор. Бир қараганда бу кам эмас. Аммо халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришда ҳали жонланиш сезилаётгани йўқ. Тадбиркорлик тузилмалари ишлаб чиқарган маҳсулот ҳажми эса шаҳар саноат ишлаб чиқариши умумий ҳажмининг атиги 8 фоизини ташкил этади.

Бу тузилмаларнинг кўпчилиги халқ учун мол ишлаб чиқаришни кўпайтириш ўрнига воситачилик билан шуғулланмоқдалар, арзонроқ сотиб олиб қимматроққа пуллаш ҳаракатида бўлмоқдалар. Уларни рўйхатга олган, бинолар ажратиб берган туман ижроия ҳокимият идоралари қаёққа қарамоқдалар? Бу нима учун қилинган эди? Бозорни моллар ва хизматлар билан тўлдириш учунми ёки қандайдир бошқа мақсадлар учунми?

Ишламаётган ширкатлар, фирма ва кичик корхоналарни ёпиш чоралари кўрилмаяпти. Бу иш ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Рўйхатга олинган 11 мингта корхонадан 2 мингтаси узоқ вақтдан бери амалда ишламаяпти.

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги тиғиз аҳвол ташвишга солмай қўймайди. Шаҳардаги озиқ-овқат дўконларида баъзан меъёр бўйича бериладиган маҳсулотлар бўлмайди. Бу эса аҳолининг ҳақли эътирозларини туғдиряпти. Текшириш ўтказилганда эса маҳсулотларнинг бундай тақчиллиги сунъий равишда ҳосил қилинаётганлиги маълум бўлмоқда.

Давлат савдосида сабзавот ва картошка сотиш ҳажми камаймоқда. 1992 йилнинг биринчи чорагига нисбатан янги узилган сабзавот келтириш 8 минг 200 тоннага камайди. Қайта ишланган сабзавотларни етказиб бериш ҳам ўтган йилдагидан кам.

Савдо шохобчаларида нон-озиқ-овқат захиралари камайди. Давлат савдосининг кўпгина дўконларида маиший техниканинг анчагина турлари йўқ.

1992 йилдан бошлаб қандолат маҳсулотлари устидан назорат жуда бўшаштириб юборилганлигини айтиш керак. Бу айниқса шаҳардаги тижорат дўконларида сифатсиз маҳсулотлар билан савдо қилишга олиб келмоқда.

Аҳолига кўрсатилаётган хизмат соҳасига жиддий эътирозлар билдириш керак. Аҳолига кўрсатилаётган хизматларнинг нархлари ва тарифлари ўсиб бормоқда. Натижада уларнинг кўпгина турлари шаҳар аҳолиси учун жуда қимматлик қилмоқда. Шаҳардаги 44 та корхона ва ташкилот пуллик хизмат кўрсатиш ҳажмини 18 миллион сўмликка камайтириб юбордилар. Ана шундай корхоналар айниқса Акмал Икромов, Бектемир, Мирobод ва Сирғали туманларида кўп. Ҳолбуки, худди шу туманларда аҳолининг хизматларга бўлган эҳтиёжлари жуда ёмон қондириляпти.

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатишнинг қониқарсиз аҳволи тўғрисидаги масала кўп марта муҳокама этилди. Тармоқ ходимлари таркибини барқарорлаштириш юзасидан кўпгина чоралар кўриляпти. Шунга қарамасдан шаҳар хўжалиги бу тармоғидаги ишларнинг аҳволи яхшиланмаяпти. Ҳаракатнинг мунтазамлиги, иш тартибига риоя этиш каби кўрсаткичлар яхшиланмаяпти. Ходимларнинг қўнимсизлиги катта. Ҳозирги пайтда фақат трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасида 150 та ҳайдовчи, 143 та таъмирлаш ишчиси етишмайди.

Кўпгина тижорат тузилмаларида молия интизомининг қўпол бузилиши ҳоллари аниқланди. Масалан, «Резико» суғурта жамияти декабрь ойида тушган пулни банкка топширмай ўз ходимларига иш ҳақи тўлашга, фоизсиз қарз беришга ишлатган. Бунда 3 миллион сўмликдан кўпроқ маблағ сарф қилинган. «Истиқлол» жамияти воситачи дўконида тушган пулни сарфлаш меъёри бузилишига йўл қўйилган. Шу йилнинг икки ойи мобайнидагина 600 минг сўмликдан кўпроқ пул шундай нотўғри сарфланган. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти, Вазирлар маҳкамасининг дори-дармонлар харид қилиш учун маблағ, шу жумладан валютани қанчалик қийинчилик билан топаётганлигини ҳамма билади. Ислом Абдуғаниевич Каримов бу ҳақда халқ депутатлари Жиззах вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида гапирдилар.

Айни пайтда «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказилган текширишлар шаҳардаги қатор дорихоналарда фойдаланиш муддати ўтиб кетган, одамлар учун зарур бўлган дори-дармонлар сақланаётганлиги ҳоллари аниқланди. Бундай моллар Сирғали туманидаги 65-, Шайхонтоҳур туманидаги 94- ва 155-, Мирзо Улуғбек туманидаги 19-, темир йўлларга қарашли 12- ва 5-дорихоналарда, Тошкент механика заводининг тиббий-санитария қисмида, Бектемир туманидаги 158-дорихонада аниқланди.

Қатор йиллар давомида Мирзо Улуғбек туманидаги 6-туғруқхонада, Яккасарой туманидаги 5-клиник касалхонада, Акмал Икромов туманидаги кўп тармоқли касалхонада қимматбаҳо тиббиёт асбоб-ускуналаридан фойдаланилмаяпти.

Бизни шаҳардаги жиноятчиликнинг аҳволи ҳам ташвишга солмай қўймайди, деб давом этди А. И. Фозилбеков.

Деярли барча турдаги оғир жиноятлар, айниқса давлат ва жамоат мулкини ўғирлаш кўпайди. Жиноят учун жазо муқаррар бўлиши принципига ҳамиша ҳам риоя этилмаяпти.

Балоғатга етмаган ўсмирлар томонидан қилинаётган қонунбузарлик ва жиноятчиликнинг ўсиб бораётганлиги ташвишлантирмай қолмайди. Шундай экан, ўсмирлар билан олиб борилаётган ишнинг натижаси қани? Бунда мактаб қандай роль ўйнаяпти? Нимага маҳалла комитетлари бу ишдан четда турибдилар? Улар баъзан фақат чойхона ва масжид қурилиши билан банд бўлиб қоляптилар.

Кўпгина камчиликларнинг сабаблари ходимлар билан ишлашда, жумладан, уларни танлаш ва жой-жойига қўйишдаги хатолар билан боғлиқдир. Шаҳар ва туман ҳокимликлари бўлинмаларининг раҳбарлари ходимларни танлаш ва жой-жойига қўйишда уларнинг ахлоқий хислатларини, ходимларнинг малакаси даражасини, одамлар билан мулоқотда бўлиш маҳоратини ҳисобга олмайдилар. Ходимларни аттестациядан ўтказишга расмиятчилик билан ёндошиш ҳам сезилиб қолмоқда. Оқибатда масъулиятли лавозимларга нопок кишилар ўрнашиб оладилар. Улар фаолиятининг ўта аянчли аҳволга олиб келиши ҳақида гапирмаса ҳам бўлади.

«Фароис» ишлаб чиқариш-тижорат фирмасида Ўзбекистон Республикасининг уй-жой қонунчилиги қўпол равишда бузилиши ҳоллари рўй берди. Ходимларни танлаш ва жой-жойига қўйишдаги жиддий камчиликлари, туман вакиллари иши устидан назоратни бўшаштириб юборганликлари учун «Фароис» ишлаб чиқариш-тижорат фирмасининг бош директори А. А. Муҳаммаджонов ва унинг ўринбосари С. Б. Михайлов эгаллаб турган лавозимларидан четлаштирилдилар.

Фирманинг Бектемир ва Миробод туманлари бўйича ваколатхоналари молиявий-хўжалик фаолиятини текшириш ҳужжатлари прокуратурага берилди.

Шаҳардаги барча туманларда, шунингдек, кўпгина корхоналарда фаоллар ва меҳнат жамоаларининг йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг халқ депутатлари Сурхондарё ва Жиззах вилоят кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқлари муҳокама этилди. Бу йиғилишларда қабул қилинган қарорлар, шунингдек, сўзга чиққан нотиқларнинг нутқларидан Тошкент шаҳри аҳолиси Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан интизом ва тартибни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка, айниқса уюшган жиноятчиликка қарши кураш юзасидан кўраётган чораларини маъқуллаётганликлари ва қўллаб-қувватлаётганликлари кўриниб турибди. Тошкент шаҳри меҳнаткашлари Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти ўтказаётган сиёсатни тушунадилар ва қўллаб-қувватлайдилар.

Бугунги кунда ходимларга бўлган талаб мисли кўрилмаган равишда ортди. Агар рўйи-рост айтадиган бўлсак, ҳозир раҳбарлар малака, билимдонлик, мураккаб шароитларда ишлай олишга имтиҳондан ўтмоқдалар. Бу имтиҳондан фақат қатъият, ирода, билим кўрсата оладиган, одамлар манфаати йўлида ишлай оладиган, ўзини халқ хизматига бағишлайдиган раҳбарларгина муваффақиятли ўта оладилар.

Раҳбар қанчалик тажрибали бўлмасин, у халқ томонидан қўллаб-қувватланмаса, бирор иш қила олмайди. Шунинг учун Ислом Абдуғаниевич Каримов республикада мустақил давлатнинг ҳар бир фуқароси иш учун жонкуяр бўлиши, куч-ғайрати, билим ва қобилиятини ўз қишлоғи, тумани, вилояти ва ниҳоят бутун Ўзбекистон гуллаб-яшнаши учун сарф қилиши учун ҳамма шароитларни яратиш ҳақидаги масалани қўймоқда.

Ҳозир биз ходимлар билан ишлаш тизимини такомиллаштиряпмиз. Ўйлайманки, бу барча даражадаги раҳбарларнинг бой имкониятларидан яхшироқ фойдаланишга ёрдам беради. Шу билан бирга биз бугунги кун талабига жавоб бермайдиган, айниқса, нопок ходимлардан қатъий равишда халос бўламиз.

Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш шаҳар ҳокимлиги эътибор берадиган биринчи даражали аҳамиятга эга асосий масаладир, — деб таъкидлади маърузачи. — Сиз Ўзбекистон Республикасининг Президенти бу соҳада қатор Фармонлар ва ҳуқуқий ҳужжатлар чиқарганлигини биласиз. Уларнинг ижроси Тошкент шаҳар ҳокимлигининг доимий назорати остида турибди. Биз шаҳарнинг бирорта аҳолиси Президент Фармонлари амал қилиши доирасидан четда қолмаслиги учун ҳамма чораларни кўряпмиз.

Шу йилнинг 24 февраль куни бўлиб ўтган шаҳар фаолларининг йиғилишида «Шаҳар иқтисодиётини йилнинг биринчи ярмида барқарорлаштириш юзасидан биринчи галдаги чораларнинг иш режаси» тасдиқланган эди. Бу иш режаси халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, озиқ-овқат ресурсларини ошириш, истеъмол бозорини ҳимоя қилишни кучайтириш, шаҳар корхона ва ташкилотлари томонидан мактабларга оталиқ ёрдами кўрсатиш, ер муносабатларини такомиллаштириш, шахсий уй-жой қурилишини рағбатлантириш, шаҳар йўловчи транспорти иши самарадорлигини ошириш ва ҳоказоларни кўзда тутади.

«Маҳалла» дастури бажарилишини таъминлаш барқарорлаштириш бўйича ишларнинг йўналишларидан бири ҳисобланади. Унга кўра Тошкент Эски шаҳар қисмида ижтимоий-маиший ва уй-жой-коммунал иншоотларни қуриш, таъмирлаш режаланган. Бу ерда шуни таъкидлаш кераки, шаҳар ҳокимлиги бу йил Эски шаҳарни тўла газлаштиришни туғаллашни мўлжалламоқда. Бу ишни туғаллаш аввалги режага кўра 1994 йилга мўлжалланган эди.

Бундан ташқари ҳозирги пайтда шаҳар ҳокимлигининг тегишли бўлинмалари «Тошкент шаҳрининг эскидан таркиб топган туманларини бозор иқтисодиёти шароитларида таъмирлаш ва ривожлантириш концепциясини» ишлаб чиқдилар. Унда шаҳарнинг эскидан таркиб топган туманларини ижтимоий-иқтисодий ва шаҳарсозлик ривожланишини энг мақбул ҳолда таъминлаш мақсади кўзда тутилган. Бунда бу жойларда яшовчи аҳоли турмуш шароитларини яхшилаш ҳам мўлжалланган. Айни пайтда тарихий-меъморий ёдгорликлар тикланиши, ердан фойдаланиш тартиби белгиланиши, қурилишни маблағ билан таъминлаш ҳамда қатор бошқа масалалар ҳам ҳал этилади.

Ҳуқуқ-тартибот идораларининг моддий базасини мустаҳкамлашга жиддий эътибор берилмоқда. Шу йил шаҳар бюджетидан бу мақсадга 289 миллион сўмликдан кўп маблағ ажратилади. Жойларда туман ҳокимликлари томонидан ҳам ана шундай ёрдам кўрсатиляпти.

Бундан ташқари шаҳарда «Пеленг» электрон-ахборот тизимини жорий этиш учун маблағ қидириб топилди. У давлат ва шахсий транспорти, бино, квартиралар, моддий бойликларни қўриқлашга, тез тиббий ва авария ёрдамини телефонсиз чақиришга, ички ишлар бошқармаси тезкор гуруҳлари билан ишончли алоқа ўрнатишга, шаҳар транспорти ва Тошкент атроф-муҳити аҳволини назорат қилишга мўлжалланган.

«Пеленг» тизими жорий этилиши ва унинг пишиқ-пухта ишлашини таъминлаш ҳуқуқ-тартибот идораларининг иш самарадорлигини ошириш, шаҳарда жиноятчиликка қарши курашни яхшилаш имконини беради.

Ҳокимлик шаҳар ижтимоий ва коммунал тармоқларини ривожлантиришга катта аҳамият беряпти. Маҳаллий бюджетдан йил давомида бу мақсадларга қўшимча 2—2,5 миллион сўм қидириб топилди.

Шаҳар ҳокимлиги кўраётган чора-тадбирлар орасида, шунингдек, шаҳарнинг саноат-инвестиция ва экспорт потенциалини кучайтириш, шаҳар аҳолиси турмушини яхшилаш масалалари ҳам ўрин олган.

Маъруза юзасидан музокараларда Чилонзор туманининг ҳокими **А. М. Алиев**, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Юнусобод тумани кенгашининг биринчи котиби **М. Н. Усмонов**, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг бошлиғи **К. Қ. Ғофуров**, Тошкент шаҳар солиқ бошқармасининг бошлиғи **П. А. Имомқулиев** сўзга чиқдилар.

Фаоллар йиғилишида Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири **А. Муталов** нутқ сўзлади.

— Ҳамма даврларда ҳам Тошкент шаҳри Ўзбекистоннинг ўзига хос кўрки бўлган, — деди Бош вазир. — Мен бу гапларни шунчаки айтаётганим йўқ, чунки бизнинг пойтахтимиз Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси учун янги туғилган давлатимизнинг тимсоли, унинг шарафи ва ифтихоридир. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов ўз нутқларида бу ҳақда бир неча бор гапирди. Раҳбар халқ ишончига муносиб бўлишга даъват этилганлигини алоҳида таъкидлади. Агар Тошкентдаги ишларнинг аҳволига Ислом Абдуғаниевичнинг Термиз ва Жиззахдаги, унгача Андижондаги нутқларида баён этилган муаммолар нуқтаи назаридан қарайдиган бўлсак, бу ўринда бир-бирига ўхшаш жуда кўп томонлар борлигини кўрамиз.

Ўхшаш томонлар, деганимнинг боиси шундаки, Тошкентдаги кишиларнинг дарди, ўй ва ташвишлари сурхондарёликлар, жиззахликлар ёки андижонликларникидан фарқ қилмайди. Биз иқтисодий мустақиллик йўлидан бориш, суверенитет ҳақида минг марта гапирганимиз билан бу ажойиб тушунчалар аниқ бунёдкорлик ишлари билан мустаҳкамланмаса — бизнинг фуқароларимиз учун қуруқ гап ва уларни таҳқирлаш бўлур эди.

Шаҳар халқ хўжалигининг 1993 йилнинг биринчи чорагидаги иш якунларини таҳлил этар эканмиз, — деб давом этди А. Муталов, — саноатнинг ва бошқа тармоқларнинг ишида бирмунча ижобий силжишлар борлигини қайд этиш керак.

Лекин, туманларнинг ҳокимлари, корхоналар, уюшмалар ва ташкилотларнинг раҳбарлари ички имкониятларни қидириб топиш юзасидан тегишли барча чора-тадбирларни кўрмадилар. Бюджетга тўловларнинг уч тури бўйича 710 миллион сўм кам тушди, шу жумладан 680 миллион сўм акциялар бўйича.

Бу, аввало, шаҳарнинг бир қатор корхоналари ва ташкилотлари ишлаб чиқариш дастурини бажаришнинг уддасидан чиқмаганликлари билан боғлиқдир. Бундан ташқари, жорий йилда 1114 та корхона ва ташкилот текширилганда, улардан 743 тасида солиқ интизоми бузилганлиги аниқланди. Уларда давлатдан 842 миллион сўм яшириб қолинган.

Интизомнинг бузилишига йўл қўйган корхоналарнинг раҳбарлари эса шунчаки пўписа билан қутулдилар. Белгиланган қонунчилик бузилиши учун айбдорларни эгаллаган лавозимларидан бўшатишгача қаттиқ жавобгарликка тортиш вақти келди.

Саноатнинг иши ҳақида гапирилганда шуни қайд қилиш кераки, шаҳарнинг 6 та туманида ишлаб чиқаришнинг пасайишига йўл қўйилди, 72 корхона маҳсулот чиқариш ҳажмини 3,8 миллиард сўмга камайтириб юборди.

Саноатда баъзи кўрсаткичларнинг ёмонлашувига, корхоналарнинг раҳбарлари хом ашё, материаллар, бутловчи буюмлар етказиб бериш бўйича тўғридан-тўғри алоқаларни йўлга қўйиш юзасидан етарли иш олиб бормаётганликлари сабаб бўлмоқда.

Бош вазир шаҳар фаоллари эътиборини айрим раҳбарлар маҳсулотнинг баъзи турларига нархларни ошириш зарурати билан боғлиқ бўлган вазиятдан фойдаланиб, ўзларининг хатти-ҳаракатлари билан бу ишларнинг аҳволини ёмонлаштириб юборганлигига қаратди. Масалан, шаҳарнинг текшириш ўтказилган 273 корхонасида нархларни асоссиз равишда ошириб юбориш ва нотўғри тузишга тааллуқли 79 ҳол аниқланди. Табиийки, халқда туманларнинг ҳурматли ҳокимлари қаерда? Бундай бузилишларга йўл қўймасликка даъват этилган назорат ва мувофиқлаштирувчи органлар қаерда?, — деган ҳақли савол туғилади.

Нарх-наволарнинг тайинланиши, маҳсулотлар сотилиши тажрибаси шуни кўрсатадики, Тошкент шаҳрида якка ҳокимликка қарши сиёсатни амалга оширишга ҳали киришилгани йўқ. Махсус ташкил этилган қўмита ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришнинг уддасидан чиқмаётир. Шаҳар раҳбариятигина эмас, балки солиқ идоралари ҳам монополистларнинг корхоналари ҳақида зарур маълумотларга эга эмас. Бу эса уларга маҳсулотга ҳеч бир назоратсиз ўз нархларини қўйиш, тегишли солиқларни тўлашдан ўзини олиб қочиш имкониятини бермоқда.

Капитал қурилишда ҳам муаммолар кўп. Ўтган даврда шаҳардаги қатор корхоналарда ишлаб чиқариш қувватлари тўла ишга туширилмади. Ишга туширилган уй-жой ҳажмлари шу даврнинг ўтган йилги шу давридан 45 фоиз камайиб кетди. Ижтимоий соҳа иншоотлари амалда умуман ишга туширилмади. Ҳаммага яхши маълумки, бугунги кунда республика капитал маблағлар ҳисобига уй-жой қурилиши ишига пул ажратиш учун зарур маблағларга эга эмас. Фикримча, уй-жойларни хусусийлаштиришдан олинган маблағлардан шу мақсадларда фойдаланиш, уларни қурилиш ташкилотларига, уйсозлик комбинатларига, қурилиш материаллари саноати корхоналарига бериш, улардан самарали фойдаланилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатиш зарур.

Биз Тошкент аҳолисидан шаҳар транспорти, телефон алоқаси ёмон ишлаётганлигидан кўп дакки эшитаяпмиз, — деди А. Муталов. — Республика бюджетидаги аҳвол жуда мураккаб эканлигига қарамай ҳукумат шаҳар жамоат транспорти паркини янгилаш учун маблағ ажратди. Бироқ янги трамвайлар, троллейбуслар, автобусларнинг линияга чиқарилиши шаҳарда транспорт муаммосини ҳал этишга таъсир кўрсатмади. Шу билан бир вақтда ҳозирга қадар метро линияси бўйича уни такрорлаган ҳолда автобуслар, электр транспорт қатнови давом этмоқда. Шаҳар аҳолисига хизмат кўрсатишни яхшилашнинг яна бир имконияти мана шу ҳисобланади, лекин нима учундир ундан ҳалигача фойдаланилмаяпти.

Шаҳар фондидаги биноларни хорижий элчихоналарга, қўшма корхоналарга ва тижорат тузилмаларига ижарага беришдан тушадиган маблағлар қаттиқ назорат қилинмаяпти. Айрим раҳбарлар, бинони ижарага бериб, ижарага олувчидан жуда кам ҳақ олишни белгилаган ҳолларга дуч келмоқдамиз. Бу нима — совуққонликми? Балки бу суиистеъмол қилишдир? Бу масалани аниқлаб олиш зарур, чунки у бюджетни тўлдиришнинг манбаларидан биридир. Ижарага бериш тартибини ва ижара ҳақи ундиришни қаттиқ назорат остига олиш зарур.

Давлат мулки объектларини давлат тасарруфидан чиқариш бозор ислоҳотини амалга оширишнинг муҳим босқичидир, — деб давом этди нотиқ. — Бозор иқтисодиёти йўналишида ислоҳотларни амалга ошириш корхоналар ва ташкилотларни хусусийлаштириш билан чамбарчас боғлиқдир. Шуни аниқ айтиш керакки, бу жараён Тошкентда суст бормоқда. Давлат тасарруфидан чиқарилиши керак бўлган 2140 корхона ва ташкилотдан атиги 5 фоиздан ҳам кам қисми хусусийлаштирилди. Шу билан бирга давлат бошқарув органлари шуни унутмасликлари керакки, хусусийлаштирилган корхоналар биринчи навбатда шаҳар аҳолисининг товарлар ва хизматларга бўлган эҳтиёжини қондиришга даъват этилгандир. Ортиқча фойда олиш мақсадида объектлар соҳасини асоссиз қайта ўзгартиришларга йўл қўймаслик ҳокимликларнинг асосий вазифаларидан биридир.

Республика пойтахти тажриба тариқасида биринчи бўлиб уй-жой фондини хусусийлаштиришга киришди. Бугунги кунда хусусийлаштирилиши лозим бўлган 248544 квартирадан 97 фоизи хусусийлаштирилди. Бу соҳадаги Тошкент шаҳар тажрибаси республика ҳукумати томонидан маъқулланди, уни бутун Ўзбекистон ҳудудида ёйиш учун тавсия этилди. Бу масалада қатъий назорат ўрнатиш, суиистеъмолликларга йўл қўймаслик керак.

Уй-жой муаммосининг ўткирлашганлиги уй-жой қонунчилигига риоя этилишига эътиборни кучайтиришни талаб этади. Бу ҳам шаҳар маъмурлари учун муҳим вазифадир.

Бош вазир ўз нутқида бозор иқтисодиётини шакллантиришга катта ўрин берди. Жумладан, шаҳарда 253 та қўшма корхона бор. Шундан фақат 55 таси халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаради ва аҳолига хизмат кўрсатади 131 таси ташкил этилиш босқичида бўлиб, аслида ишламайди. Шаҳарнинг ижроия ҳокимияти идоралари қўшма корхоналарнинг самарасиз фаолияти сабабларини уларнинг ҳар қайсиси бўйича алоҳида-алоҳида чуқур таҳлил қилиб чиқишлари зарур. Низом талаблари, молия, солиқ интизоми бузилаётган ёки Низомлари мавжуд қонунчиликка зид бўлган тузилмаларга нисбатан Ўзбекистон қонунларига мувофиқ уларни тугатишгача бўлган қаттиқ чоралар кўрилиши керак.

Айни бир вақтда давлат бошқарув идораларидаги, банк тизимидаги айрим бюрократларнинг қаршилигига учраган ҳолда халққа ва республикага керак бўлган маҳсулотларни қийинчилик билан ишлаб чиқараётган, аҳолини зарур хизматлар билан таъминлаётган тадбиркорларга шаҳар ва туманлар ҳокимликлари ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатишлари, порахўрлар ва бошқа суиистеъмолчилардан қатъийлик билан халос бўлишлари керак.

Шундан сўнг нотиқ ички бозорни муҳофаза этиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштираётган деҳқонларни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш, ижтимоий адолат принципига қатъий риоя этиш ҳақида гапирди.

Шаҳар бозорларида зарур тартиб ўрнатиш керак. Бу ерларда сотилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нархи баланд бўлишидан манфаатдор шахслар борлиги сир эмас. Тошкент бозорларига ўз маҳсулотларини олиб келаётган деҳқонларга баъзан жиноий унсурлар томонидан жиддий тўсқинликлар қилинмоқда. Деҳқон учун мўлжалланган бозор расталарини олибсотар ва чайқовчилар эгаллаб олишларига ҳам чек қўйиш лозим. Агар бизга аҳолидан магазинларда ёғ, ун, чой ва бошқа нормаланган озиқ-овқат маҳсулотлари йўқлигидан кўпдан-кўп шикоятлар тушаётган бўлса, айни вақтда шаҳар божхона қўмитаси маълумотлари бўйича шу йилнинг уч ойи ичида ғайриқонуний равишда 5 миллион сўмликдан ортиқ озиқ-овқат маҳсулотларини республикадан ташқарига ноқонуний олиб кетишга уринувчилар тўхтатилганлиги қайд этилган бўлса савдо, озиқ-овқат саноати корхоналари раҳбарларига қандай баҳо бера оламиз, — деди А. Муталов. — Юқорида келтирилган рақам республика бўйича ушлаб қолинган жами сумманинг қарийб 20 фоизини ташкил қилади. Шаҳар давлат бошқарув идоралари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари маҳсулотларнинг ғойиб бўлиш манбаларини аниқлаш билан, савдо, умумий овқатланиш раҳбарлари эса ўз тасарруфларидаги тузилмаларнинг ишида лозим даражада тартиб ўрнатиш билан шуғулланишлари керак. Ахир аҳолини кундалик зарур маҳсулотлар билан таъминлаш, улар нарх-навосини муайян даражада ушлаб туриш республикамиз Президенти ва ҳукуматининг алоҳида диққат-эътиборида турибди-ку. Масалан, Тошкент шаҳри бозорларида ширкат савдоси тузилмаларида кунига ҳар бир килограмми ўртача 300 сўм нархда бўлган 30—37 тонна гўшт сотилмоқда. Бунда давлат ушбу гўштнинг ҳар бир килограмми учун қўшимча 140 сўм сарф-харажат қилмоқда.

Тошкентликлар жиноятчиликнинг аҳволи учун шаҳар маъмурларига ҳақли эътирозлар билдирмоқдалар. Тўғри жиноятчиликнинг авж олиши кўпгина объектив сабаблар билан — собиқ Иттифоқ ҳудудидаги сиёсий беқарорлик, бозор муносабатларига ўтилиши билан юзага чиққан иқтисодий қийинчиликлар ва ҳоказолар билан изоҳланади. Аммо одамлар ҳуқуқ-тартибот идораларидан ўз хизмат бурчларини бажаришларини, уларни жиноятчилардан муҳофаза этишни, фуқаролар хавфсизлигини таъминлашни талаб этишга ҳақлидирлар. Шунинг учун ҳам И. А. Каримов ўз нутқларида уюшган жиноятчиликка қарши бошланган курашнинг муҳимлигини таъкидлаб ўтдилар.

Шаҳар фаолларининг вазифаси, — деди пировардида А. Муталов. — Фақат Президентнинг адолатли ижтимоий сиёсат ўтказиш, олға қараб боришимизга халақит бераётган турли салбий ҳодисаларга қарши қатъий кураш олиб боришга қаратилган йўлини қўллаб-қувватлаб қолмасдан, балки бу сиёсатни мантиқий ниҳоясига етказишдан ҳам иборатдир.

Тошкент шаҳар фаоллари йиғилишининг қатнашчилари пойтахт меҳнаткашлари, барча аҳолисига қарата мурожаат қабул қилдилар.

Фаоллар йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси **М. Умурзоқов** иштирок этди.

ПАРТИЯНИНГ МАҚСАДИ—ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТ

5 май куни Тошкентда Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси Марказий Кенгашининг пленуми бўлди. Унда марказий тафтиш комиссиясининг аъзолари, партиянинг Республика Олий Кенгашидаги депутатлар гуруҳи ҳам ҳозир бўлди. Йиғилганлар орасида партия аъзолари бўлган вилоятларнинг ҳокимлари, вазирликлари ва идораларнинг раҳбарлари бор эди.

Пленумда бир неча масала кўриб чиқилди. «Партиянинг асосий мақсади — буюк келажакка эга бўлган давлат сифатида Ўзбекистоннинг камолоти йўлидаги тараққиёт ва янгиланиш» масаласи энг муҳим мавзулардан бири эди. ХДП Марказий Кенгашининг биринчи котиби М. Расулов маъруза қилди. Партия Республика Президенти, Ўзбекистон Халқ-демократик партияси раиси И. Каримовнинг давлат мустақиллигини мустаҳкамлашга, иқтисодий ислоҳотларни ўтказишга, фуқаролар ва миллатлар ўртасида тотувликни таъминлашга қаратилган сиёсий йўлини ва амалий фаолиятини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлиги таъкидланди. Маҳаллий партия ташкилотларига — республика раҳбариятининг иқтисодиётни бозор муносабатлари изига ўтказиш йўлини амалга ошириш соҳасидаги ишни кучайтириш вазифаси қўйилди. Айни вақтда аҳолининг фаровонлигини ошириш, унинг ижтимоий ҳимояланишини таъминлаш тўғрисидаги ғамхўрлик Халқ-демократик партиясининг мақсади бўлиб қолаверади.

Пленум ишида шу куни Ўзбекистон Халқ-демократик партияси Марказий Кенгаши сиёсий ижроқўмининг аъзоси этиб сайланган Республика Вазирлар Маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков қатнашди.

(ЎзА мухбири).

Бектемир туманидаги «Иргидромаш» тажриба ишлаб чиқариш бирлашмаси республикамизга асосан сув хўжалиги учун ишлатиладиган ускуна ва жиҳозларни етказиб беради. Албатта, бунда корхонада самарали меҳнат қилиб келаётган Бекпўлат Пардабоевнинг ҳам ҳиссаси бор. Чунки у ҳозир ўзига бириктирилган дастгоҳни усталик билан бошқариб келмоқда.

Андрей Пишненко сурати.

Туркийзабон республикалар пойтахтларининг анжумани

● Анқарада шу шаҳар мэри Мурот Қораёлчин ташаббуси билан туркийзабон республикалар пойтахтлари мэрларининг анжумани бўлиб ўтди. Унда Тошкент, Олмаота, Ашгабат, Боку, Бишкек ва Кипрнинг Лефкоши шаҳарлари вакиллари қатнашдилар.

Халқлар ўртасидаги яқинлик, тарих, тил ҳамда маданиятнинг муштарак томонлари кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш учун зарур ва мустаҳкам замин яратиш имконини беради. Бу борада маҳаллий ва бошқарув идораларининг роли айниқса сезиларлидир.

Анжуманда туркийзабон республикалар пойтахтларининг Уюшмаси ташкил этилди. Бу Уюшма маркази Анқара шаҳрида бўлиб, Уюшма раиси Анқара шаҳрининг мэри Мурот Қораёлчиндир.

Анжуманни ҳар йили ўтказиб туришга қарор қилинди. Навбатдаги бундай анжуман май ойида Олмаота шаҳрида бўлиб ўтади. «Шаҳар лойиҳаларини молиявий таъминлаш» навбатдаги анжуманнинг мавзуси бўлади. Шаҳарлар билан алоқалар ахборотнома нашрини чоп этиш билан қўллаб-қувватлаб турилади.

Ҳозирги пайтда Уюшманинг бошқа халқаро ташкилотлар ва мутахассислар билан қўллаб-қувватланиши имкониятлари изланмоқда, унинг Низоми лойиҳаси тайёрланмоқда.

Республика пойтахти делегациясига Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Б. П. Қаюмов бошчилик қилди.

Шаҳримиз вакиллари Анқара муниципалитети амалга ошираётган лойиҳалар билан танишдилар. Кўпгина қизиқарли учрашувлар бўлиб ўтди. Истамбул шаҳрига сафар уюштирилди.

Анжуман қатнашчиларини Туркия Республикасининг Бош вазири Сулаймон Демирэл қабул қилди.

Ўзбекистон ва Туркия ўзаро манфаатли асосларда фан ва маданият, савдо соҳасида ҳамкорлик қилмоқда.

ФАХРИЙЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

ШАҲРИМИЗДА истиқомат қилаётган Улуғ Ватан уруши қатнашчилари Ғалаба куни арафасида тўкин дастурхон атрофига тўпландилар. Бу дийдорлашувни Ўзбекистон зиёлилари илм-маърифат уюшмаси ташкил этди. Учрашувни мазкур уюшманинг раиси, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, профессор Эркин Юсупов бошқарди. У фашистлар устидан қозонилган Ғалабанинг аҳамияти ва уни қўлга киритишда ўзбекистонлик жангчиларнинг қўшган ҳиссаси, қаҳрамонликлари ҳақида тўхталиб, йиғилганларни айём билан қизғин қутлади. Шундан сўнг Ўзбекистон фахрийлар уюшмаси раисининг ўринбосари, истеъфодаги генерал-лейтенант Собир Оҳунжонов жумладан шундай деди:

— Республика фахрийлари, қолаверса бутун халқимиз хурсандчилик байрамини кутиб олмоқда. Мана, Ўзбекистонимиз мустақилликка эришиб, жаҳонга юз тутмоқда. Президентимиз Ислом Каримовнинг доно сиёсати туфайли фахрийларга катта ғамхўрликлар кўрсатиляпти. Ғалаба куни муносабати билан 120 мингдан ортиқ қуролдошларимиз, урушда ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари, шунингдек, 1,5 мингдан ортиқ байналмилал жангчиларга ёрдам берилди. Бунинг учун Президентимизга мингдан-минг раҳмат.

Учрашувда шунингдек уруш қаҳрамони Абдусаттор Эшонқулов, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Иброҳим Раҳим, истеъфодаги генерал-майор И. Ортиқбоев, фронтчи аёллардан тиббиёт фанлари доктори, профессор Муқаддам Ашрапова ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Назира СОДИҚОВА.

** Мустақиллик мевалари*

ВАТАН ТУЙҒУСИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

● Тошкент шаҳри туманларида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган фаоллар йиғилишлари бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан барча нотиқлар республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш борасида олиб борилаётган кенг қамровли ишларни чин дилдан маъқулладилар, ўз туманларида барқарор ижтимоий-иқтисодий вазиятни сақлаш ҳамда ижтимоий адолатни мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисидаги қимматли фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашдилар. Мирзо Улуғбек туманида бўлиб ўтган фаоллар йиғилиши ҳам шу жиҳатдан олиб қараганда жуда жонли ва мароқли ўтди.

ФАОЛЛАР йиғилишида сўзга чиққан Мирзо Улуғбек тумани ҳокими, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Шавкат Мирзиёев ўз сўзини шундай бошлади:

— Дунёда энг катта бойлик — бу тинчлик, хотиржамликдир. «Хотиржамлик — туман бойлик» деган ҳикматда ҳам катта маъно бор. Бу ҳикматни келтиришдан мақсад бугун фаоллар йиғилиши кун тартибига қўйилган масаланинг ниҳоятда муҳим ва долзарб эканлигини таъкидлашдир. Чиндан ҳам ҳозирги пайтда хотиржамлик, тинчлик, бошқача қилиб айтганда туманимиздаги ижтимоий-сиёсий вазият ҳаммамизнинг диққат-эътиборимизда бўлиб турибди...

Шундан сўнг маърузачи Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Сурхондарё ва Жиззах вилоятларида бўлиб ўтган йиғилишларда жуда мазмунли нутқлар сўзлагани, ана шу нутқлардан келиб чиқадиган вазифаларга батафсил тўхталди. Бинобарин Республикамиз Президенти уюшган жиноятчиликка қарши изчил курашни бошлаб бердилар. Бу борада Мирзо Улуғбек туманида ҳам муайян ишлар қилинмоқда. Жиноятчиликка қарши курашга бош-қош бўладиган туман ички ишлар бошқармасига ҳокимлик томонидан катта амалий ёрдам кўрсатилмоқда.

— Конституциямизнинг 105-моддасида маҳалла, маҳалла келажаги ҳақида ажойиб сўзлар ёзилган, — деб таъкидлади маърузачи. — Шунга кўра келажакда маҳаллага, маҳалла кенгашларига катта ҳуқуқлар берилади. Ана шу жиҳатдан олиб қаралганда туманда муайян ишлар амалга оширилди ва оширилмоқда, бу иш изчил давом этади. Яқинда туман ижтимоий-иқтисодий ҳаётида маҳалла комитетларининг ўрни ва масъулиятини ошириш мақсадида туман ҳокими фармойиши эълон қилинди. Унда 14 банддан иборат тадбирлар белгиланган. Эндиги вазифа ана шу тадбирларни изчил амалга оширишдан иборатдир.

Яқинда бизнинг маҳаллалар бўйича олиб бораётган ишларимизга маълум маънода баҳо берилди, айни пайтда синовдан ҳам ўтдик десак бўлади. Туманимизда жуда ҳам қувончли ҳодиса рўй берди: муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов туманимиздаги «Гулистон» маҳалласига ташриф буюрдилар. Тарихдан маълум, раҳбарларнинг обрўсини оширадиган, умрини боқий қиладиган, халқ меҳрига сазовор этадиган нарса — бу — раҳбарнинг халқ билан чамбарчас боғланиши, унинг эл ичида бўлиши, одамларнинг дардини эшитиш, оғирини енгил қилиш, куюниш сингари фазилатлардир. Халқ ўзи ҳурмат қилган раҳбарни бошида кўтаради! Президентимиз маҳаллада жуда кўп кишилар билан учрашдилар, ҳаммасига ўзимиз гувоҳ бўлдик, ишларимизни яхшилаш ҳақида жуда фойдали маслаҳатлар бердилар.

Президентимизнинг туманимизга келишлари сиз билан бизга билдирилган ишончдир. Айни пайтда бу бизнинг зиммамизга катта вазифалар юклайди.

Маърузачи туманда халқ таълими, соғлиқни сақлаш, савдо ва бошқа соҳаларда амалга оширилаётган ишлар, бажарилиши зарур бўлган юмушлар ҳақида тўхталди, ишда кўзга ташланаётган камчиликларни танқид қилиб, унга барҳам бериш йўллари ҳақида гапирди.

Маъруза юзасидан музокарада сўзга чиққан нотиқлар ҳам туман меҳнаткашлари олдида турган долзарб масалаларни ҳал этишда қўлни-қўлга бериб, бир ёқадан бош чиқариб, сидқидилдан ишлашлари ҳам қарз, ҳам фарз эканлигини яна бир бор уқтирдилар. Бунинг учун ҳар бир киши туманда ижтимоий-сиёсий вазиятни янада барқарорлаштириш, ижро интизомига риоя қилиш учун чин дилдан ҳаракат қилиш, жойларда тинчлик ва хотиржамлик бўлиши учун ҳар бир киши аввало ўзи ибрат бўлиши кераклиги хусусида гапирдилар. Жумладан, фаоллар йиғилишида сўзга чиққан Тошкент Давлат маданият институти кафедрасининг мудири, Тошкент шаҳар Кенгашининг депутати, профессор Малик Муродов, тумандаги «Истиқлол» маҳалла комитетининг раиси Турсун Иброҳимов ва бошқа нотиқлар Ўзбекистон Президенти муҳтарам Ислом Каримовнинг Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш борасида кўрсатаётган мислсиз саъй-ҳаракати, юксак заковати, билимдонлиги ҳар бир фуқаро учун ажойиб намуна эканлигини алоҳида таъкидладилар. Мустақиллик учун, Ватан учун нима қилишимиз керак? Таъбир жоиз бўлса, Ватан сарҳадлари меҳр-муҳаббатдан, хонадонлардан, хонадонларда айтиладиган она алласидан бошланади. Онага меҳр қўйиш керак! Ватанга меҳр қўйиш керак! Шундай экан энг муҳими ўзимизга, Ватанимизга бўлган ғурур, ифтихор туйғуларини кучайтирайлик. Ана шундай қилсак Президентимиз измини тутган, ўзимизнинг ҳақиқий инсонийлик бурчимизни ўтаган бўламиз....

Туман фаоллари йиғилиши ана шундай жўшқинлик руҳида, фаоллик билан айтилган фикрлар асосида ўтди.

Санжар ЁДГОРОВ.

ТАДБИРЛАР РЕЖАСИ ТАСДИҚЛАНДИ

ЧИЛОНЗОР тумани фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда туман ҳокими Анвар Алиев «Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари Кенгашлари навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган туман фаолларининг вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

Маъруза юзасидан туман халқ таълими бўлими мудири Абдумалик Абдуалимов, «Ташметрострой»нинг қурилиш бошқармаси бошқарувчиси Геннадий Штерн, туман прокурорининг ўринбосари Баҳодир Одилов, «Совпластитал» Ўзбекистон — Италия қўшма корхонаси бош директори Александр Мелкумов, туман фахрийлари кенгашининг раиси Ғафур Каримов ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Маърузачи ва сўзга чиққан нотиқлар мустақил республикамиздаги сингари туманда ҳам ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарор сақлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоялашни тобора кучайтириш, майда безориликдан тортиб уюшган жиноятчиликкача бўлган қусурни фош этиш юзасидан бошланган ҳаракатни янада жадаллаштириш, иқтисодиётни яхшилаш билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш чораларига батафсил тўхталдилар. Фаоллар йиғилишида билдирилган фикрлар юзасидан резолюция қабул қилинди.

Йиғилиш сўнгида туманда ижтимоий-сиёсий аҳволни янада яхшилаш юзасидан туман ҳокимлиги томонидан белгиланган тадбирлар режаси тасдиқланди. Фаоллар йиғилишида Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Рўзи Ҳикматуллаев иштирок этди.

Худойназар ҒОИИБОВ.

** Олий ўқув юртларида*

МАЪНАВИЯТНИ БОЙИТИШ ЙЎЛИДА

СЎНГГИ бир неча йиллар ичида Марказий Осиёда истиқомат қилувчи туркий халқлар ижтимоий ва маънавий ҳаётида асрларга татигулик ўзгаришлар содир бўлди. Мазкур минтақада анча нуфузли мавқега эга бўлган бизнинг республикамизда айниқса, умуминсоний ва миллий қадриятларга, халқчил урф-одатларни ўрганиш, тиклаш ва такомиллаштиришга, бир сўз билан айтганда, ижтимоий турмушнинг маънавият жабҳасига алоҳида эътибор берилмоқда. Бу ўринда Президентимизнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисоласида мустақил республикамизни ривожлантиришнинг тўртта маънавий-ахлоқий негизлари мавжудлиги асослаб берилганлиги фикримизнинг далилидир.

Шу аснода Тошкент автомобиль ва йўллар институтида ижтимоий ва маънавий, аҳлоқий соҳада амалга оширилаётган хайрли ишларга эътиборингизни қаратмоқчи эдик. Бултур институт ташкил топганлигининг 20 йиллик тўйи кенг нишонланди. Тантаналар ҳамон давом этмоқда. Яқинда шу муносабат билан уюштирилган анъанавий 20-илмий-техника анжумани ниҳоясига етди. Унда турли йўналишлар бўйича ўнлаб талабалар ўз илмий маърузалари билан иштирок этдилар. Республика институтлари гуманитар ва ижтимоий фанлар мутахассисларининг шу йилнинг май ойи охирларида бўладиган анжуманини ҳам шу ерда ўтказиш режалаштирилган.

Бунинг ўз маъноси бор, албатта. Институтда ижтимоий фанларга эътибор катта. Биргина мисол: айрим институтлар мавжуд ижтимоий кафедраларни ўзаро қўшиб юбориш йўлидан бораётган бир пайтда, бу ерда «Ўзбекистон халқлари тарихи», «Фалсафа», «Иқтисод назарияси асослари», «Ижтимоий ва ҳуқуқ» кафедралари, шунингдек «Маданият» кафедраси ҳам фаолият кўрсатмоқда. Уларда «Аҳлоқшунослик», «Миллий маданият тарихи», «Этика ва эстетика асослари» курси ўтилаяпти.

Буларнинг барчаси талабалар маънавий дунёсини бойитишга, шубҳасиз, сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Институтда муҳандислик таълимининг инсонпарварлиги деканати билан бир қаторда, гуманитар ва ижтимоий фанлар бўйича илмий Кенгаш ҳам мавжуд. Унда мазкур кафедралар олдида турган долзарб муаммолар муҳокама этилиб, қилинган ишлар мунтазам таҳлил этиб борилмоқда.

Бир неча йилдирки, институт илмий Кенгаши қарорига кўра, битирувчи талабалар ижтимоий фанлардан олган билимлари юзасидан «Муҳандислик таълимининг инсонпарварлик асослари» мавзусида давлат имтиҳонлари топширмоқдалар. Бундай синовлар анъанавий, расмий тусга кириб қолган савол-жавоблар ўрнига, эркин мулоҳаза юритиш, ўзаро суҳбат ва мунозара тарзида ўтмоқда.

Юқорида тилга олинган рисолада: «Ёшларнинг иқтидорлиги ва билим олишга чанқоқлигидан таълим ва маънавиятни тушуниб етиш бошланади», деган жумла бор. Дарҳақиқат, мазкур масканда халқимизнинг маънавий меросига, буюк аждодларимизнинг қутлуғ хотирасига алоҳида ҳурмат назари билан қаралмоқда. Чунончи, раҳбарият ташаббуси билан ижтимоий кафедралар ўзаро ҳамкорликда шеърият мулкининг маликаси Нодиранинг 200 йиллик тўйига бағишланган тадбирлари зўр тантана билан ўтказилди. Шунингдек, тасаввуф илмининг илғор намояндаси Хожа Баҳовуддин Нақшбанд, фалакиёт илмининг атоқли вакили, йирик давлат арбоби Улуғбек таваллуди муносабати билан ўтказилажак маросимларга ва Бухоро, Самарқанд ҳамда Қўқонга қилинадиган сафарларга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Яқинда эса институтнинг бир гуруҳ аълочи талабалари, фаол ўқитувчи ва ходимлар қўшни Қозоғистоннинг кўҳна Туркистон шаҳридаги тасаввуф тариқати асосчиларидан бири, туркий халқларнинг машҳур машойихи Хўжа Аҳмад Яссавий мақбарасини зиёрат этиб қайтдилар.

Н. ЖЎРАБОЕВ,
тарих фанлари номзоди, доцент.

А. ЭРКАЕВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

** Ғафур Ғуломнинг 90 йиллиги олдидан*

КЕЛАЖАККА ЗАМОНДОШ

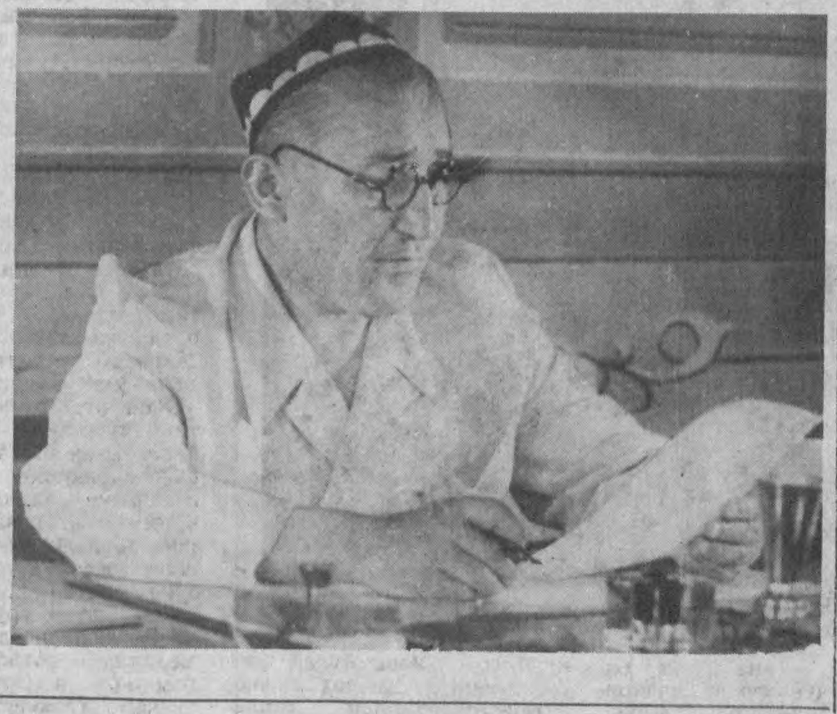

ПРЕЗИДЕНТИМИЗ И. А. Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» китобидаги қуйидаги сатрлар қалбимизда беҳад қувонч туйғуларини уйғотади: «Ўзбекистон Шарқ маданиятининг энг яхши анъаналари йўлидан бориб, меҳмондўстлик ва аҳил дўстлик эшигини кенг очди, бадарға қилинганлар, ватандан жудо бўлганлар, урушлар ва таъқибларнинг қурбонлари ҳар доим Ўзбекистонда бошпана топганлар, халқимизнинг меҳрибонлигидан баҳраманд бўлганлар. «Сен етим эмассан» — Улуғ Ватан уруши йилларида ўзбек қалбидан ота-онасидан ва киндик қони тўкилган хонадонидан жудо бўлган болаларга қарата ана шу юрак сўзлари янгради. Ўша кезларда халқ шоири Ғафур Ғулом қуйидаги дард сўзларини ёзган эди:

Сен етим эмассан,
Тинчлан, жигарим,
Қуёшдай меҳрибон
Ватанинг — онанг,
Заминдай вазмину
Меҳнаткаш, мушфиқ,
Истаган нарсангни тайёрлагувчи
Халқ бор — отанг бор».

Дарҳақиқат, буюк шоиримизнинг юқоридаги мисраларини Президентимиз топиб, ўз ўрнида «Сен етим эмассан» шеъридан моҳирлик билан фойдаланганлар.

Ҳа, ҳақиқатан ҳам улуғ шоиримизнинг бутун ижодини синчиклаб кўздан кечирсак, у Президентимизнинг қўйган кўп масалаларига, янги замоннинг талаблари ва вазифаларига ўз асарлари билан жавоб берганлигининг гувоҳи бўламиз.

Мустақиллик даврида Ислом Каримовнинг олдинга сурган асосий вазифаларидан бири — мамлакатлар билан «...дўстона, қардошлик муносабатларини мустаҳкамлаш, улар билан қалин ижтимоий-иқтисодий муносабатларни чуқурлаштириш ва янада ривожлантириш...»дан иборат.

Бинобарин Ғафур Ғуломнинг бутун ижоди ва фаолияти халқлар ўртасидаги ҳамкорликни, дўстликни, аҳилликни, биродарликни мустаҳкамлашга қаратилган.

Шоиримиз халқлар дўстлигининг оташин куйчиси бўлиб майдонга чиқди ва жаҳонга бу дўстликни кўз қорачиғидай асрашни, унга гард юқтирмаслик лозимлигини бор овози билан жар солди. Унинг юқоридаги шеъридан ташқари «Мен яҳудий», «Бизнинг уйга қўниб ўтинг, дўстларим!» каби қатор-қатор асарларида дўстлик туйғулари, умуминсоний қадриятларни муҳофаза қилиш мотивлари ўзининг чуқур ифодасини топган. Шу сабабдан ҳам жаҳоннинг кўп қирраларидаги қаламкашлар, жамоат арбоблари Ғафур Ғуломнинг олтиндан ҳам қимматли бўлган дўстлик, байналмилал фазилатларига қойил қолиб, унга тасаннолар айтишган. Н. Тихонову А. Фадеев, Р. Ҳамзатову Ч. Айматов, М. Турсунзодаю Б. Кербобоев, Я. Коласу А. Лохутий, А. Файзу О. Слагумалар Ғафур Ғуломнинг зўр бадиий маҳоратига тан беришлари билан бирга, унинг умуминсоният қадриятларига чуқур эҳтиром билан қараганлигидан ғоят мамнун бўлишган.

Улуғ қозоқ адиби Мухтор Авезов илҳомланиб ёзган эди: «...Унинг овози муҳаббат, қардошлик ва дўстлик шоири бўлиб янгради».

«Мустақил Ўзбекистоннинг, — деб таъкидлаган эди И. Каримов, — куч-қудрати манбаи — халқимизнинг умуминсоний қадриятларга содиқлигидир». Халқнинг дардини, орзу-истакларини чуқур англаб етган, уларни куйлашга бутун ижодини бағишлаган, инсон маънавиятини кўкларга кўтарган Ғафур Ғулом умуминсоний қадриятларга абадий содиқ бўлиб қолди. Шу билан бирга адиблар ичида миллий қадриятларни энг кўп қадрлаган, уларни ижодида ҳар томонлама ифода этган, уларни халқ ўртасида чуқур томир ёйишига замин ҳозирлаган ким деб сўрашса, мен биринчилар қаторида Ғафур Ғуломни тилга олардим.

Миллий урф-одатларни, анъаналарни, тузукларни, расм-русумларни адабиётга энг кўп олиб кирганларнинг биринчи сафида Ғафур Ғулом туради. Аввалambор унинг барча асарлари соф миллий руҳ билан суғорилган. У ўз асарлари билан миллий анъаналаримизнинг халқ оммаси ўртасида кенг тарқалишига, мустаҳкам ўрин эгаллаб, чуқурроқ илдиз отишига омил бўлган.

Унинг шум боласи-ю Нетайи, Кўкану Мадмисаси, Мамажону Ёдгори чин маънодаги миллий характерлардир. Миллий руҳ, миллий мазмун Ғафур Ғулом асарларининг туб моҳиятига, сюжет ва композициясига, шакли ва конфликтига кенг кўлам отиб сингиб кетган.

Республикамизда ўзбек тилига давлат мақоми берилиши муносабати билан Ғафур Ғулом қиёфаси кўз олдимизда янада яққол намоён бўлади. Чунки у бутун ижоди ва фаолияти билан ўзбек тилини муҳофаза қилиш, уни мустаҳкамлаш учун жон-жаҳди билан курашган чинакам миллатпарвар адибдир. Шоирнинг бутун ижоди миллий тилнинг бойлигини кўз-кўз қиладиган, унинг барча фазилатларини очиб берадиган бадиий бойликдир. Ўзбек тилини ҳар томонлама билган, уни кенг тарғиб қилган ҳам Ғафур Ғуломдир. Агарда шоиримиз ҳаёт бўлганда унинг эзгу орзулари амалга ошганлигидан кўнгли тоғдай кўтарилган бўларди.

Миллий тилни севиш — Ватанни севиш демакдир. Тил ва Ватан Ғафур Ғулом ижодида эгизак сифатида бадиий талқин қилинган. Ўз она юртига шоиримиздай меҳр-муҳаббат қўйиш билан фахрлансак бўлади. Атоқли қозоқ адиби Собит Муқонов «Элини Ғафурдек севсин» деб бонг уриши бежиз эмас. Санъаткорнинг қайси бир пухта асарини олманг, унда мамлакат ҳис-туйғуси бутун моҳияти билан кўз-кўз бўлиб тургандай.

Ғафур Ғулом маънавиятининг куч-қувватини, унинг кўркамлигини қаҳрамонона меҳнатда намоён бўлишини бир неча бор қайд қилган, бадиий шаклда таҳлил этган. У ўзининг биринчи асари «Гўзаллик нимада...» шеъридан бошлаб — умрининг охирларида ёзган асарларигача меҳнатни, унинг аҳлини улуғлади, тер тўкиб меҳнат қилиш лозимлигини даъват этди. У «манглайни терлатиш» орқали меҳнатда бахтини топган кўканларни завқ-шавқ билан мадҳ этади, ҳақиқий, чин, софдил, заҳматкаш инсонларни илҳом билан самимий куйлайди. «Турксиб йўлларида» каби асарлари фидокорона меҳнатнинг мадҳияси сифатида жаранглаб келмоқда-ку!

Ҳалол, астойдил меҳнатга чорловчи шоирнинг асарлари мустақил даврнинг вазифалари билан уйғунки яқин ўтмишдаги адибнинг келажакка қанчалик тўғри нигоҳ ташлай олганини яққол кўрамиз.

Ғафур Ғулом ижодининг замонавий аҳамияти бу билан чекланмайди. Ҳозирги кундаги қайси бир масала ва муаммони олманг, уларга адибимиз лаббай деб жавоб бераётгандай, бизга хизмат қилаётгандай. Даврнинг ўзгаришларини англаб олишни, оқимни, янгиликларни ўзлаштириш лозимлигини Ғафур Ғулом қатъийлик билан талаб қилган эди. Ишёқмас дангасаларни, ҳаёт тараққиётидан орқада қолган, техника сирларини билиб олмаган шахслар Мамажон («Тирилган мурда»), Мадмиса («Ким айбдор»)ларни ҳажв ўтига олиши ҳам бежиз эмас.

Ҳозирги кундаги долзарб масалалардан бири — юксак билимни эгаллаш, техникани ўрганиш, ёшларга малакали таълим беришдан иборат.

Президентимиз Ислом Каримов ёшларни тарбиялаш, уларга чуқур билим бериш, уларни тараққий этган мамлакатларга ўқишга юбориб, профессионал кадрлар етказиш лозимлигини бир неча бор айтган эди: «...Ўзимизнинг юқори малакали маҳаллий кадрларимизсиз Ўзбекистоннинг мустақиллигини тасаввур қилиш қийин» (64-бет). Ғафур Ғулом эса болалигидан илмга ташна бўлганлиги, интернатда болаларни тарбия қилганлиги учун ҳам фанни эгаллашга муккаси билан кетган ёшларни кўриб, хурсандлигини ичига сиғдира олмасдан, ҳис-туйғуларини, ҳаяжонларини қоғозга илҳом билан туширган эди.

Сиз ахир, осмонни олмоқ бўлсангиз,
Не учун елкамни тутиб бермайин,
Ақлу балоғатнинг шотуларидан
Юксала берингиз секундлар сайин.

Ёш авлодга фан чўққиларини эгаллаши учун бунчалик чуқур, мазмундор фикр айтиши, «елка»сини тутиб беришга тайёр туриши, унга бўлган ғамхўрликнинг юксак намунаси эди.

Адибимиз фанни, илмни ривожлантириш учун маданий ўчоқларни кўпайтириш, янгидан-янги олий ўқув юртлари ва ўрта таълим масканларини барпо этиш муҳим эканлигини жон куйдириб айтган ва ёзган эди.

Ғафур Ғулом айниқса бу соҳада, ўзи тарбиячи—ўқувчи бўлганлиги учун ҳам жуда ҳам куйдиришди эди. Билим жабҳасида нуқсонлар, хатолар бўлса, унинг фиғони фалакка чиқиб кетар эди.

Шоиримизнинг кўп асарлари ҳаётимиздаги жиноятчилик, порахўрлик, разиллик каби салбий иллатларни бадиий воситалар билан фош қилишга, халқ оммаси ўртасида уларнинг ҳақиқий башараларини очиб беришга қаратилган. У жирканч нарсаларни, иллатларни, иблисликни кўрганда «ҳимояти ва ғазаби ёзишга мажбур» қилган. Шу сабабдан у разилларга қарши курашда айниқса кулгидан, масхарадан, киноя ва кесатиқлардан моҳирона фойдаланган. Унинг танқиди, ҳажвиясининг туб моҳиятида «кулдириб» йиғлатадиган, «йиғлатиб» кулдирадиган услуб ётади. Шоирнинг қаламига дуч келган ҳар бир салбий шахс кучли, ранг-баранг кулги ўқига рўпара бўлади. Унинг фельетонлари, ҳажвий очерк ва ҳикоялари социал тарзда бўлганлиги сабабли ижтимоий кучга эга эди, улар жамоатчиликда катта аҳамият касб этган. Ғафур Ғулом ҳажвиясининг руҳи ва йўналиши бугунги кунларимиз билан узвий боғланади. Унинг салбий образларида ҳозирги замондаги қабиҳ, разил, тилёғламачи, сотқин, бетайин, амалпараст ва хушомадгўйлар ўз аксларини кўрадилар.

Ғафур Ғулом ижодидан маънавийлик ва инсонпарварлик, адолат ва ҳақиқат мотивлари қизил ип каби ўтади. Адиб асарларининг туб моҳияти тинчлик, осойишталик ва барқарорлик учун кураш руҳи билан суғорилган. Шоиримизнинг азиз Ватанимизни оёқ ости қилиб, халққа зулм олиб келмоқчи бўлган фашистларга қаҳр-ғазабини сочиши, дўстликка, биродарликка, аҳилликка, тотувликка раҳна солмоқчи бўлган кимсаларни маҳв этишга интилишларида биз адолат ва ҳақиқатни муҳофаза қилишнинг ёрқин намунасини кўрамиз. Барча халқларнинг анъаналари ва урф-одатларини, тиллари ва маданиятларини ҳурмат қилишда ҳам адолат тантанасининг намоён бўлишини идрок этамиз.

Шуни ҳам айтиб ўтишимиз керакки, Ғафур Ғулом ўз замонининг фарзанди бўлган. Замонга боғлиқ бўлган камчиликларга ҳам йўл қўйган. Хўш, шундай экан Ғафур Ғулом ижодини қандай характерлаш даркор? Аввало, ўтмиш ижодига тарихий нуқтаи назаридан ёндашиш керак. Иккинчидан бўлса, атоқли адибларимиз яратган пухта асарларга бадиий дурдоналар сифатида қарашимиз лозим. Ғафур Ғулом ёзган бақувват асарларини ҳузур қилиб ўқиймиз, улардан зўр эстетик завқ оламиз. Ундай бўлса бу асарларнинг ғоявий мазмунига, яъни коммунистик партия мафкурасининг руҳини ўзида ифода этган жиҳатларини қандай баҳолаймиз? Буни ўша замоннинг маҳсули, асосий ғоявий йўналишининг самараси деб қаралса тўғри бўлади, деб ўйлаймиз.

Яна бир нарсани алоҳида таъкидлаб айтишимиз керакки, атоқли адибларимизнинг асарларидаги қобиғни олиб ташласак, уларнинг замирида юқорида айтганимиздек, меҳнатни севган, ҳақиқат учун астойдил курашган заҳматкаш, ҳалол халқ фарзандларининг сиймоларини кўрамиз. Демак, кўп асарларнинг туб моҳияти инсоннинг меҳнатига, поклик ва ҳалолликка бориб тақалади.

Ислом Каримовнинг бу масаладаги қуйидаги сўзлари бизга дастуриламал бўлади; «...Ўтмишга маломат тошларини отмадик. Халқимизнинг ўтмишга тош отиш — гуноҳи азим, деган асл ақидасини ёдда тутдик» («Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», 8—9-бетлар).

Бизнинг Ғафур Ғулом ижоди талқинига ёндошишимиздаги асосий мақсадларимиз шулардан иборат. Қисқаси, адиб ижодига инкор кўзи билан қарамасдан, унга ижодий ёндошиб, эҳтиром билан характерлашдан, ҳаққоний позицияда туриб ёритишдан иборат. Биз шу нуқтаи назардан келиб чиқиб Ғафур Ғулом ижоди ва фаолиятига ўз фикр ва мулоҳазаларимизни билдирдик.

Ғафур Ғулом халқининг асл фарзанди, кўрки, унинг тўла маънодаги севимли, улуғ шоири бўлиб абадий қолади. Унинг бизга замондошлиги ҳам мана шунда!

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ,
филология фанлари доктори.

Шарқ миниатюраларини томоша қилган киши бир лаҳза мозийга саёҳат қилгандек бўлади. Уларда ўзгача бир сеҳр, оҳанг бор. М. Уйғур номидаги Тошкент санъат институтининг 2-курс талабаси Алишер Ҳакимов шарқ миниатюраларининг чизмига ихлоси баланд.

СУРАТДА: Алишер Ҳакимов ижодидан лавҳалар.

** Ҳаётда ҳамроҳингиз*

РИСОЛАДА ОТАЛАР МАДҲИ

ОДОБ-ахлоқ мавзусида кўпдан бери қалам тебратиб келаётган Мусоқул Усмоновнинг чуқур тарбиявий аҳамиятга эга бўлган мақолалари кўпчиликка яхши таниш. Миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз асосида ёзилган бу мақолалар инсоннинг маънавий ҳусни ҳисобланган ахлоқий тарбиясига бағишланади. Ота-онага бўлган муносабат, фарзанд тарбиясига эътибор, маънавий поклик, оила сирлари Мусоқул Усмонов мавзуларининг асосини ташкил қилади. Яқинда унинг шу мавзудаги икки рисоласи босмадан чиқди. Улар «Оила жамиятнинг асоси» ва «Жонимга дармоним отам» деб номланди.

Оила жамиятнинг асоси, дебочаси ҳисобланади. Тарбиянинг дастлабки, бошланғич нуқтаси ҳам ана шу оиладир. Унинг ўзига яраша қонуниятлари бор. Биринчи рисолада ана шулар ҳақида сўз боради. Муаллиф таъкидлашича, оила жамиятнинг кичик бир булоғи ҳисобланиб, унинг мустаҳкамлигида, ҳар томонлама тараққий этишида шарофат ва хислат каттадир. «Оила», деган эди донолардан бири, — инсон ҳаётига тўкислик бағишлайди, бахт келтиради, шу билан бирга ҳар бир оила аввало давлат аҳамиятига эга бўлган қутлуғ ишдир».

Муаллиф бу рисолада оиланинг бутунлигини таъминлашда тарихий манбаларга, шунингдек муқаддас китобларга ҳам мурожаат қилади. Жумладан, унда шундай сўзлар бор.

— Сизларнинг яхшиларинг, — дейилади Муҳаммад пайғамбар ҳадисларида, — ўз аҳли-аёлига, яъни оила аъзоларига хушмуомалада бўлишларингиздир.

Оиланинг тинчлиги, поклиги, мустаҳкамлиги жамиятнинг ҳам мустаҳкамлигини таъминлайди. Бу каби мавзулар рисоланинг марказий ўринларидан жой олган. Рисола ўқимишли, қизиқарли, тарихий манбаларга бой.

Иккинчи «Жонимга дармоним отам» рисоласида эса муаллиф оиланинг ҳоқони ҳисобланмиш оталарнинг ўрни, уларга фарзандларнинг муносабатини қаламга олади.

Оталарнинг ўгитлари, панднасиҳатлари, шунингдек бу улуғ зотлар ҳақида доноларнинг фикрларига бой ушбу рисолада оталарга ҳурмат, уларнинг оиладаги салоҳияти ҳақида сўз борган. Унда таъкидланишича, фарзанд тарбияси бобидаги хизматлари ўта мураккаб ва масъулиятлидир. Шунинг учун уларни қанчалик қадрласак оздир. Муаллиф айтганидек, барибир биз фарзандлар оталардан бир умр қарздор бўлиб қолаверамиз.

Ҳар икки рисола содда тилда, қизиқарли ва айни пайтда ҳаётий воқеалар асосида ёзилгани билан алоҳида аҳамият касб этади. Мусоқул Усмоновнинг бу рисолалари тарбиявий аҳамиятга эга эканлиги билан бир қаторда ҳаётимиз учун жуда кераклидир.

Муталлиб МАМАЖОНОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

** 9 Май—Ғалаба куни*

БУНИ ТАҚДИР ДЕЙДИЛАР

ЧЕҲРАСИДАН нур ёғилиб турган бу аёлни эл-юрт муаллима сифатида яхши танийди. У асли ўз касбининг устаси, зиёкор, тиниб-тинчимас халқ хизматкори бўлгани билан, табиатан дилкаш ҳамшира, беморларнинг дардига даво, ярасига малҳам бўлолган меҳри дарё, фидойи инсонлигини кўпчилик билмаса керак. 1940—41 йилларда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг икки йиллик ўқитувчилар тайёрлаш курсида ўқиган Мавжуда уруш бошланганда шаҳардаги 82-ўрта мактабда рус тилидан дарс берарди.

Урушнинг дастлабки кунлариданоқ у ўзини жангчи деб ҳисоблади. Ўз дугоналари билан фронтдан мамлакат ичкариси, Тошкентга кўчирилган госпиталларга бориб, ҳамшираларга қарашар, жангчиларга мактублар ёзиб, китоблар ўқиб берарди. Дугоналари, айниқса Ўғилой Мусаева билан фронтга кетамиз, олдинги сафда бўламиз, деб роса ҳаракат қилишди. Аммо, ҳарбий комиссариат кодимлари «Ҳали ёшсиз, ўн саккизга тўлмагансиз» деб, уларнинг илтимосини рад этишди. Қизлар мақсадларига етиш учун ТошМИ қошидаги ҳамширалар тайёрлаш қисқа курсига кириб ўқишди. 1943 йилнинг мартида гапни бир жойга қўйган, турли миллат вакилларидан ташкил топган 12 тошкентлик қиз Ростов-Дон фронтига келиб қўшилишди. Мавжуда ҳаракатдаги кўчма дала госпиталида ҳамшира бўлиб ишга киришиб кетди.

— 1944 йилнинг май ойи эди, — дея фронт воқеаларини эсга олади Мавжуда Саидовна, — аскарларимиз Севастополь яқинидаги Сапун тоғи учун аёвсиз жанглар олиб боришарди. Душман баландликдаги тоққа мустаҳкам ўрнашиб олган. Бизнинг қўшинларимиз эса кафтдек текис пастликда эдилар. Сал бошини кўтарган одам дарров кўзга яққол ташланар, душман эса, дарров унга дўлдек ўқ ёғдирарди. Мен ҳам ана шу жанг майдонида ҳали у, ҳали бу ярадорнинг олдида бўлиб, ярасини боғлайман. Ўзи юролмайдиганини опичиб, бир амаллаб судраб, окопга олиб тушаман, кучим етса-етмаса, ярадор солинган зилдек замбилни кўтаришга ҳаракат қиламан. Шунинг учун бўлса керак, зўриққанимданми кўричак операциясининг ҳали яхши битмаган ўрни очилиб кетди. Бунинг устига устак оғир ярадор бўлдим, икки ойдан ортиқ госпиталда даволанишга тўғри келди. Тузалиб, яна сафга қайтдим. Бу орада бизникилар катта қурбонлар эвазига Сапун тоғини қўлга киритиб, душманни чекинтиришди.

Бир куни госпитал бошлиғи мени ҳузурига чақириб деди:

— Докторларнинг айтишича, операциядан сўнг сизда чандиқ касали асорати қолибди. Бу аҳволда бу ерда хизмат қилишингиз қийин. Оғир иш қилолмасангиз. Шунинг учун фронт ичкарисига кетишга ҳозирланинг.

Бунга жавобан озгина қизишдим:

— Мен бу ерга жанг қилгани, ярадор беморларга ёрдам бергани келганман. Ҳеч қаёққа кетмайман.

— Сизга муҳим жанговар топшириқ бор, — деди вазминлик билан госпитал бошлиғи, — ана шуни бажариш учун фронт ичкарисига боришингиз керак. Аниқроғи, икки ярадор офицернинг бирини Симферополь, иккинчисини Тошкентгача кузатиб борасиз. Қолган гапни у ерда айтишади.

— Есть, — дедим ўнг қўлимни чеккамга яқинлаштириб, қоматимни ғоздек тик тутиб, — жанговар топшириқ бўлгач, бажармай иложим қанча.

Мен Тошкентга кузатиб борадиганим — Сапун тоғидаги шиддатли жангларда икки кўзидан яраланган йигит — батальон командирининг ўринбосари капитан Аҳмаджон Муҳаммаджонов бўлиб, асли Фарғонадан, косонсойлик экан. Унинг иккала кўзи ниҳоятда қаттиқ шикастланган, тез фурсатда мураккаб операция қилишни талаб этарди. Бундай операцияни фақат етук мутахассис — академик Филатовгина қилиши мумкин эди. Маълумки, ўша вақтларда Филатов бошлиқ кўз касалликлари клиникаси Тошкентга эвакуация қилинган эди.

Тошкентга кетишимиздан олдин Сапун тоғини ишғол қилишдаги катта ташкилотчилиги ва кўрсатган жасорати учун капитан Аҳмаджон Муҳаммаджонов 1-даражали Ватан уруши ордени билан мукофотланди. Уни батальоннинг шахсий таркиби катта ҳурмат билан даволанишга кузатди. Узоқ йўлда бир-биримизга ҳамроҳ бўлиб, ўтган-кетганлардан гаплашиб келдик. У урушдан аввал қишлоқ хўжалиги институтини агрономлик ихтисоси бўйича битирган, озгина ишлаб, 1940 йилда армия хизматига чақирилган, Бокудаги сиёсий ходимлар тайёрлаш билим юртида таълим олган, сўнгра 216-ўқчилар дивизиясининг 647-ўқчилар полкида аввал кичик сиёсий ходим, кейинчалик умумий ишлар бўйича батальон командири ёрдамчиси бўлган экан. Бу батальон Сапун тоғининг бизникилар томонидан қўлга олинишида жуда катта жасорат кўрсатган эди.

Ниҳоят биз Тошкентга етиб келдик. Академик Филатов капитан Муҳаммаджоновнинг кўзини синчиклаб текширгач, уни шу заҳотиёқ госпиталга ётқизишга буйруқ берди ва мени унинг олдидан кетмаслигимни алоҳида тайинлади. Мен Аҳмаджон Муҳаммаджоновни операция қилишганда ва унинг операциядан кейинги соғайиш дамларида доим у билан ёнма-ён бўлиб, кўнглини кўтариб турдим, қўлимдан келганча ҳамширалик бурчимни бажардим.

Душман отган ўқ Аҳмаджон Муҳаммаджоновнинг ўнг чеккасидан кириб, кўзини батамом ғуласидан чиқариб юборган, чап кўзининг пастки қисмида суякка қадалиб, қайрилиб қолган экан. Буни менга академикнинг ўзи айтиб, операция пайтида Муҳаммаджоновнинг кўзидан олган металл парчасини кўрсатган эди. Унинг моҳирлик билан қилган операцияси зое кетмади. Муҳаммаджоновнинг чап кўзи бироз кўрадиган бўлди. Тақдирни қарангки, жанг майдонларида, уруш оқибатларини тугатишдаги ҳамкорлигимиз, ягона мақсад сари дадил, самимий интилишимиз бизнинг оила қуришимизга асос бўлди. Бирин-кетин икки ўғил кўрдик, кейинчалик келинлик, қўша-қўша неваралик бўлдик.

Аҳмаджон ака тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги туфайли севимли касбига қайтди. Фарғонада колхоз раиси, Мирзачўлда совхоз директори, туман пахтачилик бўлимининг бош агрономи бўлиб узоқ йиллар хизмат қилди. Кўпдан бери орзу қилгани — ғўза ораларига кетмонсиз ишлов бериш усулини амалга оширди. Бу унинг меҳнат фронтидаги кўрсатган жасорати деса бўлади.

Мен ҳам жанговар дўстим, турмуш ўртоғимдан ортда қолмадим. Фарғона, Мирзачўл вилояти мактабларида ўқитувчилик қилдим. Қўқон педагогика институтини тугатдим. Қарийб 50 йилга яқин ёш авлодга илм-фан сирларини ўргатдим. Эл-юртим олдидаги озми-кўпми камтарона хизматларим давлатимиз томонидан жуда юксак қадрланди, мен бундан беҳад миннатдорман...

Ҳа, Ватан уруши қатнашчиси, шода-шода орден ва медаллар соҳибаси, собиқ ҳамшира, эл-юртга таниқли зиёкор. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, меҳнат фахрияси Мавжуда Саидовна Саматова ва унинг жанговар турмуш ўртоғи Аҳмаджон ака Муҳаммаджонов, уларнинг оила аъзолари билан хайрлашар эканман, ҳақиқатан ҳам бу оила жанговар, улар босиб ўтган йўл эса, нақадар жасоратли ва ибратомуз эканлигига яна бир бор амин бўлдим. Яхши ҳамки, сафларимизда ҳаётнинг ана шундай аччиқ-чучукларини мардонавор енгиб, шукуҳли кунларни биз билан камтарона кечираётган ажойиб инсонлар, оилалар бор. Улар доим бор бўлсин, энг яхши дамлар уларга ёр бўлсин, деймиз чин қалбдан.

Искандар РАҲМОН,
Қуролли кучлар фахрийси.

СУРАТДА: Аҳмаджон ака Муҳаммаджонов, Мавжуда опа Саматова.

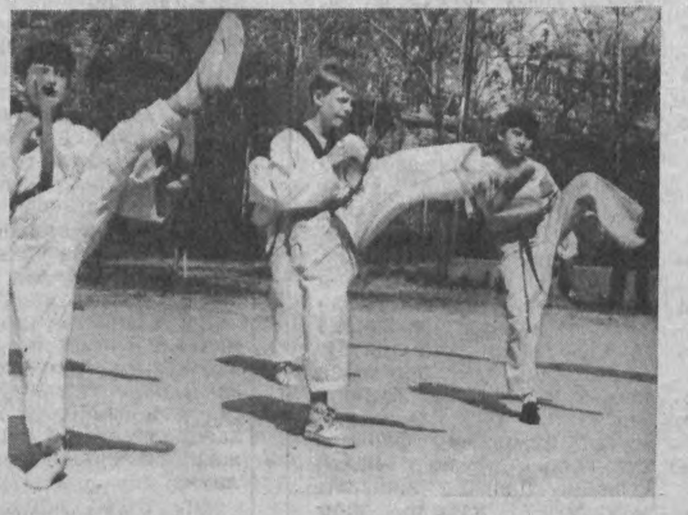

Кейинги пайтда болалар ва ўсмирлар ўртасида шарқ яккакураши турларига бўлган қизиқиш тобора ортиб бормоқда. Таэквандо, айкидо, каратэ до каби спортнинг мардлар шуғулланадиган турлари ўргатиладиган тўгараклар, секциялар доимо ёшлар билан гавжумдир. Шаҳримиздаги 18-болалар ва ўсмирларнинг спорт мактабида ҳам таэквандонинг ишқибозлари жуда кўп. Маҳоратли устоз Юрий Шин етакчилигида болалар ушбу тезкор ва жозибали яккакураш тури бўйича ўз билим ва кўникмаларини оширмоқдалар. Шин шогирдларидан бир нечтаси республика ва вилоят миқёсидаги мусобақаларининг совриндорлари бўлган.

СУРАТЛАРДА: ёш таэквандочилар машғулот пайтида.

Равиль Альбеков суратлари.

ҒОЛИБЛАР ОРОМГОҲЛАРГА БОРИШАДИ

БУ йилги Болаларни ҳимоя қилиш халқаро кунига жойларда катта тайёргарликлар кўрилмоқда.

Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамияти ва Республика радиосининг болалар ва ўсмирлар учун эшиттиришлар муҳарририяти томонидан режалаштирилган радио-викторина ҳам шу кунга бағишланди. «Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамиятининг тарихи ва фаолияти ҳақида» деган мавзуда амалга оширилаётган ушбу қизиқарли тадбир бўйича радио-викторина саволлари тузилди ва эълон қилинди. «Халқаро Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой жамияти федерацияси қайси давлатда жойлашган ва у ҳақда нима биласиз?». «Қизил Ярим Ой жамиятининг қандай мукофоти бор ва бу мукофот билан кимлар тақдирланади?», «Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш нима дегани ва унга сизнинг қўшаётган ҳиссангиз?», «Ёш шифокор» клублари тўғрисида нималар биласиз?» каби саволлар болаларда қизиқиш уйғотмоқда.

Викторина ғолиблари Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни байрам қилинадиган 1 июнда маълум бўлади. Ғолибларни республикамиздаги энг яхши болалар оромгоҳига йўлланмалар, Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамиятининг эсдалик совғалари кутмоқда.

Аҳмад ОБИДОВ.

** Билиб қўйган яхши*

ХАРИТАШУНОСЛИК ТАРИХИДАН

⊙ ҚАДИМГИ юнон олими Эратосфен маълумотига кўра, Ернинг илк харитавий тасвирини милоддан илгари 610—546 йилларда яшаган файласуф Анаксимандр яратган.

⊙ ПАРМЕНИД милоддан аввалги V асрдаёқ Ер шарсимон шаклда бўлса керак, деган фаразни айтган. Бу фаразни ўз даврида буюк мутафаккир Аристотель илмий далиллар билан исботлади. Дастлаб унинг шогирди Дикеарх, кейинчалик Эратосфен Ер айланаси узунлигини ҳисоблаб чиқдилар. Эратосфен биринчи бўлиб харитага градус тўрларини (меридиан ва параллел) туширди. Гиппарх эса милоддан илгариги II асрда жўғрофик иншоотларнинг аниқ ҳудудий жойлашишини кўрсатиш учун фанга жўғрофий кенглик ва жўғрофий узунлик тушунчаларини киритди. Юнон олими Аполлоний дастлабки картографик, яъни ер юзасини текисликда тасвирлаш усулини ихтиро қилди.

⊙ ЖЎҒРОФИЙ хариталарнинг яратилишида II асрнинг биринчи ярмида яшаган таниқли юнон олими Птоломей катта ҳисса қўшди. У жўғрофий хариталарнинг математик асос элементларини ёритиб берди. У 90 дан ортиқ харита тузди ва шу тариқа бизгача етиб келган жўғрофий хариталарнинг энг биринчи тизими тўпламини яратди.

⊙ ЖЎҒРОФИЯ, картография ва геодезия соҳасининг улкан билимдони Беруний Шарқда биринчи бўлиб глобус ясади, ўзи мустақил равишда ер меридиани айланасининг узунлигини ҳисоблаб чиқди ва «Ат-тафҳим» китобига ўзига хос доиравий дунё харитасини илова қилди.

⊙ XIII АСР охири ва XIV аср бошларида савдо-сотиқ, кемачиликнинг авж олиши, очиқ денгизда хавф-хатарсиз сузиш эҳтиёжи махсус навигация харита (портолони)ларини яратишга туртки бўлди. Ошланган терига чизиқли масштаб асосида туширилган бундай хариталарда қирғоқ чизиқлари, порт шаҳарлар ва улар орасидаги масофалар аниқ кўрсатилган.

⊙ XV—XVI АСРЛАРДАГИ буюк жўғрофий кашфиётлар туфайли харитага бўлган эҳтиёж ва муносабат тубдан ўзгарди, хариталар янги маълумотлар билан бойиди; қитъа, орол, денгиз чегараларига аниқликлар киритилди.

⊙ XVI АСРДА жўғрофий хариталар махсус ихтисослашган хусусий корхоналар томонидан чиқарила бошланди. Бундай корхоналар дастлаб Италиянинг Ренуя, Венеция ва Флоренция каби йирик шаҳарларида вужудга келди. Натижада хариталарни яратиш муддати қисқарди, сифати ҳамда аниқлик даражаси анча ошди. Ўша аср ўрталарига келиб хариташунослик Нидерландияда яхши тараққий этди.

Акбар АЛИЕВ
тайёрлади.

** Жиноят жазосиз қолмайди*

ҚОРЛАР ЭРИЙДИ, ИЗЛАР ОЧИЛАДИ

НОГОҲ қўнғироқ жиринглади. Гулнора бориб эшикни очди. Қаршисида турган нотаниш йигитларнинг бири сув ичишга, иккинчиси сим қоқиб олишга рухсат сўради. Қиз уларни уйга таклиф қилди ва уларнинг кетидан ўзи ҳам юрди. Бироқ ичкарига киришгач кутилмаган фожиа рўй берди: йигитлардан бири ўзи билан олиб келган арқончани эндигина 17 баҳорни қаршилаган қизалоқнинг бўйнига ташлаб, бўға бошлади. Иккинчиси унинг нозик қўлларини ваҳшийлик билан қайириб, ушлаб турди. Ҳали ўн гулидан бир гули очилиб улгурмаган бу қизалоқ бир зум типирчилаб турди-да, сўнг шилқ этиб ерга қулади.

Йигитлар гўё ҳеч нарса бўлмагандек бамайлихотир олдиндан чизиб берилган лойиҳада кўрсатилган диван-креслонинг тагини очиб ундан салафан халтадаги заём ва рўмолчага ўралган тилла тақинчоқларни олиб сумкаларига жойлашдида, бу ердан тинчгина жуфтакни ростлаб қолишмоқчи бўлишди. Бироқ кутилмаганда эшитилган хириллаган овоздан бир сакраб тушишди. Қарашса, қизалоқ «тирилиб» қолибди. Шунда йигитлардан бири ҳамроҳига ошхонадан пичоқ олиб чиқиб уни «саранжомлаш»ни тайинлади. У шундай қилди. Талончилар қўллари теккан жойларни артиб чиқишди, пичоқни эса ўзлари билан олиб кетишди...

Пойтахтнинг Қорақамиш даҳасидаги 3-уйда рўй берган бу қотиллику талончилик ҳақидаги шум хабар яшин тезлигида бутун атрофга тарқалди. Бечора ота-онанинг нолаю фиғонлари кўкка ўрлади. Милиция ходимларию экспертларнинг текшир-текширлари бошлаб юборилди. Аммо марҳума дафн этилиб, унинг деярли барча маросимлари ўтса ҳам қотиллар топилмади. Ҳа, улар ишни чиндан ҳам «Ўрага сичқон тушди, гулдур гуп» тарзида ғоят ҳуфёна бажаришган эди. Жиноятчилар «Энди орада қанча қорлар ёғди, демак излар босилиб кетди» қабилида яллo қилиб юраверишди, уларнинг мушукларини пишт дейишга эса ҳеч кимда асос йўқ эди.

Шу ўринда муштарийларда «Наҳотки жабрдийдаларнинг бирор кимсадан гумонлари бўлмаса, ахир синалмаган бедовнинг ёнидан ҳар ким ҳам ўтавермайдику» деган савол туғилиши табиий. Дарҳақиқат шундай. Жабрланувчи Жамоловларнинг гумондорлари Руҳилло Абдуллаев деган йигитча бўлиб, у қизлари Гулнора билан бир мактабда ўқиган, тез-тез сим қоқар, ҳатто уйларига ҳам келиб-кетиб турар эди. Ўша мудҳиш қотиллик рўй берган куннинг эртасига ҳам у отаси билан «Волга»да келган, орадан уч-тўрт кун ўтгач отаси тағин ташриф буюриб, тахминан бир ярим соатча ўтирган ва қотилнинг ким эканлигини суриштирган эди. Шунда Жамоловларда ўзлари учун деярли нотаниш бўлган бу кимсаларнинг ҳатти-ҳаракатлари шубҳа уйғотганди. Бироқ Руҳиллони қотилликда айблаш учун на далил, на асос бор эди.

Ҳа, сиртдан қараганда энди ёпиғлиқ қозон ёпиғлигича қолиб кетаётган эди. Аммо тинч оқар дарёнинг суви киши кўзига гўё тўхтаб тургандек туюлгани билан аслида унинг тубида шиддатли оқим бўлганидек, бу жиноий ишни очиш юзасидан ҳам яширин тарзда тинимсиз ҳаракат давом этаётганди. Ниҳоят иш Руҳилло аскарликда хизмат қилаётган бир пайтга келиб очилди. Воқеа мана бундай бўлган эди:

Руҳилло Гулноранинг уйига борганида ҳали бағритош ваҳшийлар кўчасидан ўтмаган бечора қиз унга ишонганидан диван-креслонинг остидаги 50 минг сўмлик заём ва кўп миқдордаги тилла тақинчоқларни кўрсатиб мақтанади. Бироқ мактабдоши бу ишончни оқлаш у ёқда турсин ўша заҳотиёқ қандай қилиб бўлмасин уни ўмариш пайига тушади. Кунларнинг бирида у ҳамтовоқлари Абдуқодир Каримов ва Абдувосит Зиёевларга ниятини айтиб уларни ишга солади. Бойликнинг турган жойидан тортиб то хоналарнинг жойлашишигача лойиҳасини чизиб беради. Кейин Гулнорага сим қоқиб унинг уйда ёлғиз эканлигига ишонч ҳосил қилгач, из қолдирмаслик учун қизни албатта гумдон қилиш шарти билан луқмадошларига муваффақият тилаб қолади.

Жиноятчилар режаларини бажаришгач, ўлжани ўзаро тақсимлаб олишади. Кейинчалик бу бойликка Зиёев ВАЗ—21011 «Жигули» автомашинасини сотиб олади. Каримов эса магнитофонни пуллаб, тилла занжирни Барно исмли танишига совға қилади. Ўз тегишини олган Абдуллаев ҳам бир бегуноҳнинг увол кетган жони эвазига қўлга киритилган текин бойликни еб-ичиб совуради.

Хўш, 1972 йилда туғилган, ҳали она сутининг ҳиди оғзидан кетмаган бу уч тирранча қандай қилиб шунчалик ваҳшийлашиб кетди? Наҳотки 17 ёшли қиз — Гулноранинг бўйнига сиртмоқ солиб бўғиш, кўксига аёвсиз пичоқ санчишдан этлари сесканмади? Бу саволга ҳеч иккиланмай улар бола тарбияси ўз ҳолига ташлаб қўйилган тартибсиз оилаларда улғайганликлари сабабли шундай ашаддий жиноятчи бўлиб етишишди, қолаверса улар ўқиб тарбияланган мактаб жамоаси ҳам уларга суст таъсир ўтказган, деб жавоб бериш мумкин. Акс ҳолда эндигина ўрта мактабни битирган Зиёев «Жигули» машинаси сотиб олганида, Каримов ва Абдуллаевнинг қўлида ўғирлик эвазига топилган жарақ-жарақ пул ўйнаганида уларга бу маблағларни қаердан топдинг, деган савол берилмасмиди?

Ҳайриятки бу жиноятчилар қўлга олиниб, уларнинг навбатдаги қабиҳ режалари амалга ошмай қолди. Масалан Каримов ҳарбий хизмат чоғида аскар З. Одинаевни бир ҳарбийни ўлдириб, автоматини ўлжа қилишга кўндиришига бир баҳя қолганди. (Одинаев бу ишга рози бўлмаган). Агар ушбу режа амалга ошганида Каримов автоматни Тошкентга олиб келиб, яна қанча бегуноҳ одамларнинг ёстиғини қуритиши мумкин эди.

Яқинда Тошкент шаҳар судининг аъзоси Эркин Йўлдошев раислигида мазкур жиноят иши кўриб чиқилиб, А. Каримов ва А. Зиёевларга 15 йилдан, Р. Абдуллаевга эса 8 йил қамоқ жазоси берилиб, уни кучайтирилган тартиб асосида ўташ ҳукм этилди. Бу қилғиликни қилиб қўйиб, «Энди қор ёғди, излар босилди» деб қочиб юрган бошқа жиноятчиларга ҳам сабоқ бўлиши керак. Зеро, вақти-соати келиб қорлар эрийди, шунда вақтинча беркилиб турган изларнинг яна қайта очилиши табиий.

Мурод КАЛОНХОНОВ.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон маданият ишлари вазирлиги
М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
8, 9 МАЙ СОАТ 16.00 ДА
ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ
СИНБЗЯНЬ УЙҒУР АВТОНОМ ЎЛКАСИ
АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТИ

ПРОГРАММАДА:
халқаро Варшава фестивалининг лауреати, Хитой халқ артисти
ПОШША ЭШОН
Хитой халқ артисти, раққоса **Райҳонгул АБДУЛАЗИЗ**
Хитой халқ артисти, созанда **Довут ОВУТ**
раққоса — **Турсуной ИБРОҲИМЖОН;**
раққос — **Телмон ҚОДИР;**
хонанда — **Туниса МУҲАММАД;**
раққоса — **Гулбаҳор СИДИҚ;**
хонанда — **Оқдариниса АБДУКАРИМ;**
хонанда — **Фарҳод АБДИҒУЛ**
ва бошқалар иштирокида

ҚЎШИҚ, РАҚС, ҲАЖВИЙ МИНИАТЮРАЛАР ИЖРО ЭТИЛАДИ.

Чипталар Халқлар Дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан сотилади.

АЗИЗ ЁШЛАР!

Агар сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва машинасозлик олий билимгоҳида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА ЎҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда Сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин.

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-синфларни битирувчилар тажрибавий гуруҳда ўқийдилар ва 2 йил давомида ўрта маълумот ҳамда касб эгаси бўладилар.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфларни битирувчилар ойига 1900 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар машинасозлик олий билимгоҳига ва ўқувчилик билим юртига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида муддатли ҳарбий хизматни ўтаб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар; 18, 48, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Турон» меҳмонхонаси» бекати.

Манзилимиз: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй. Телефон: 41-75-54.

«ORIAT LTD» ТИЖОРАТ ФИРМАСИ «HAITAI» КОРЕЯ ФИРМАСИНИНГ «KUNG—FU» ШИРИН САҚИЧЛАРИНИ ТАВСИЯ ЭТАДИ

Телефонлар: 34-94-87, 34-94-53.

«ORIAT LTD» ТИЖОРАТ ФИРМАСИ.

«САРБОН» ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

КОРХОНА

бозор нархларидан арзонроқ нархларда

ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

— м-50-04 ТАРОҚЛАШ МАШИНАЛАРИ. Баҳоси — 2 миллион 850 минг сўм;
— УЙ-РЎЗҒОР ПАХТА ТИТИШ МАШИНАЛАРИ. Баҳоси — 1 миллион 200 минг сўм;
— II—I ОЗИҚЛАНТИРУВЧИЛАРИ. Баҳоси — 600 минг сўм;
— ШМ ТИТИШ МАШИНАЛАРИ. Баҳоси 1 миллион 200 минг сўм.

МАНЗИЛИМИЗ: 700094, Тошкент шаҳри, Мўйноқ кўчаси, 241-уй. Телефонлар: 90-93-27, 98-73-57.

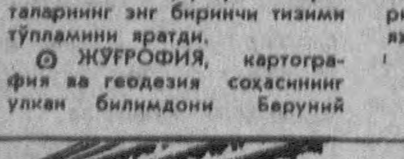

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Буюртма Г— 173 19899 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30
■ Босмага берилди 13.00. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Г — 226.